

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

Кафедра Фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри Фінансів, банківської
справи та страхування

Бондарук Т. Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«14» червня 2018 року

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСИ

для студентів економічних спеціальностей

для студентів напряму 07 «Управління та адміністрування»

підготовки:

спеціальності: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Факультету: фінансово-економічного

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
Фінансів, банківської справи та страхування,
протокол від «14» червня 2018 № 16

Київ
2018 рік

УДК 336.131

Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Фінанси», Галузь знань 07 «Управління та адміністрування», Напрями підготовки: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (для студентів усіх форм навчання) / Момотюк Л. Є., Ігнатова І.С. – К.: НАСОА, 2018. – 96 с.

Викладено методичні рекомендації з підготовки дисципліни «Фінанси».

Розробник: **Л. Є. Момотюк, д.е.н.**, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

І. С. Ігнатова, старший викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Рецензенти:

Черушева Галина Батрбеківна, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін, завідувач відділу профорієнтаційної роботи

Лариса Петрівна Перхун кандидат педагогічних наук, доцент [кафедри економічної кібернетики](#) та математичних методів, завідувач кафедри економічної кібернетики та математичних методів

Розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від. «14» червня 2018 року № 16

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

«14» червня 2016 року

_____ (підпис)

(**Бондарук Т.Г.**)

(прізвище та ініціали)

Схвалено Вченою Радою фінансово-економічного факультету Національної академії статистики, обліку і аудиту за напрямом підготовки 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Протокол від. «26» червня 2018 року № 13

«26» червня 2018 року

Голова

_____ (підпис)

(**Бондарук Т.Г.**)

(прізвище та ініціали)

©НАСОА, 2018 рік

ЗМІСТ

Анотація	4
1. Робоча програма	6
2. Навчальна програма	7
3. План лекційних занять з дисципліни	10
4. План семінарських занять з дисципліни	16
5. Завдання до виконання практичних робіт	39
6. Організація самостійної та індивідуальної роботи студента	57
7. Питання для контролю знань	82
8. Критерії оцінювання	86
9. Рекомендована література	90

АНОТАЦІЯ

Теоретичний курс «Фінанси» - одна із базових дисциплін підготовки бакалаврів економічного та фінансового профілю.

Фінанси в будь-якій державі виступають ефективним знаряддям здійснення державної політики, спрямованої на забезпечення життєдіяльності суспільства, і насамперед, процесів розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту між різними верствами населення, окремими господарськими структурами й територіями країни; на усунення вад ринкових механізмів щодо розміщення фінансових ресурсів і забезпечення суспільними благами; заохочення бізнесу, ділової, інвестиційної активності; анти циклічне регулювання економіки; підтримання рівня зайнятості; стабілізацію економічного становища в державі.

Засвоєння теоретичних засад фінансових відносин створює основу, на якій базується вивчення фінансових дисциплін, що розкривають конкретні питання організації фінансів у різних ланках фінансової системи. Особливої актуальності вивчення дисципліни набуває в умовах структурних зрушень ринкової економіки.

Основна мета курсу полягає у вивченні сукупності фінансових відносин, які виражають розподіл та перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту як на макро- так і на макрорівні. Знання цих питань дасть змогу опанування сучасної теорії і практики фінансової політики держави, розбудови фінансової системи ринкового зразка, і пов'язаних з цим проблем економічного розвитку та можливих шляхів їх розв'язання.

В процесі навчання будуть вирішені наступні **задачі**:

вивчення сучасних моделей фінансових відносин та особливості розподілу в них фінансових ресурсів;

визначення фінансової системи держави та її структурної побудови;

дати поняття основ фінансових відносин та закономірностей у всіх сферах та ланках фінансової системи держави і розкрити шляхи використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи;

визначення сукупності заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів реалізації економічної політики держави;

вивчення особливостей фінансових відносин країн із розвиненою ринковою економікою та можливостей застосування даного досвіду в українській практиці.

Предметом курсу виступають економічні відносини з приводу формування, розподілу та використання централізованих та децентралізованих фондів у грошовій формі

Ефективній реалізації мети та завдань курсу підпорядкована тематична логіка його викладання, структура та зміст тем лекцій, проблематика семінарських занять та компоновка матеріалу у два навчальні модулі.

1. РОБОЧА ПРОГРАМА КУРСУ «ФІНАНСИ»

для спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

ТЕМА	Всього годин	Аудиторні		СРС	ІНДЗ
		лекції	практ		
МОДУЛЬ I.					
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи побудови фінансових відносин					
Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів	16	2	2	12	
Тема 2. Генезис та еволюція фінансів	15	2	2	11	
Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки	14	2	2	10	
Тема 4. Фінансов система	14	2	2	10	
Тема 5. Фінансове право та фінансова політика	18	2	2	14	
Всього по змістовному модулю 1	77	10	10	57	
Змістовий модуль 2. Фінансові відносини бюджетної сфери.					
Тема 6. Податки. Податкова система	20	4	2	14	
Тема 7. Бюджет. Бюджетна система	17	4	2	11	
Тема 8. Бюджетний дефіцит. Доходи і видатки державного бюджету.	14	2	2	10	
Всього по змістовному модулю 2	51	10	6	35	
МОДУЛЬ II.					
Модульний контроль	22		2	20	-
Підсумкова робота	30				30
ВСЬОГО ПО МОДУЛЮ II	22	-	2	20	30
Всього за семестр	180	20	18	112	30
МОДУЛЬ III.					
Змістовий модуль 3. Фінансові відносини макроекономічного рівня					
Тема 9. Державний кредит.	8	2	2	4	
Тема 10. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм та фінансове вирівнювання	5	2	1	2	
Тема 11. Соціальні позабюджетні фонди	5	2	1	2	
Всього по змістовному модулю 3	18	6	4	8	
Змістовий модуль 4. Фінанси мікроекономічного рівня та забезпечуючої сфери					
Тема 12. Фінанси суб'єктів господарювання	10	4	2	4	
Тема 13. Фінанси домогосподарств	6	2	-	4	
Тема 14. Страхування. Страховий ринок	8	4	2	2	
Тема 15. Фінансовий ринок	10	4	2	4	
Всього по змістовному модулю 4	34	14	6	14	
ВСЬОГО ПО МОДУЛЮ III	52	20	10	22	
МОДУЛЬ IV.					
Змістовий модуль 5. Фінансові відносини світового господарства. Фінансова безпека					
Тема 16. Фінансовий менеджмент	6	2	2	2	
Тема 17. Міжнародні фінанси	7	2	1	4	

Тема 18. Фінансова безпека держави	7	2	1	4	
Всього по змістовному модулю IV	20	6	4	10	
Змістовий модуль 6. Фінансові системи окремих країни					
Тема 19. Фінанси країн з розвинутою економікою	4	2	-	2	
Тема 20. Фінанси Європейського союзу	4	-	-	4	
Всього по змістовному модулю 6	8	2	-	6	
Індивідуальне завдання	10				10
ВСЬОГО ПО МОДУЛЮ IV	38	8	4	16	10
Всього за семестр	90	28	14	38	10
Всього	270	48	32	150	40

2. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ “ФІНАНСИ”

Програма вивчення обов’язкової навчальної дисципліни «Фінанси» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **бакалавр** напрямів **07 «Управління та адміністрування»**

Предметом вивчення навчальної дисципліни є економічні відносини з приводу формування, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів у грошовій формі

Міждисциплінарні зв’язки:

1. Економічна теорія
2. Макроекономіка
3. Бюджетна система
4. Податкова система
5. Страхування
6. Фінансовий ринок
7. Фінанси підприємств
8. Міжнародні фінанси

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Теоретичні основи побудови фінансових відносин
2. Фінансові відносини бюджетної сфери
3. Фінансові відносини макроекономічного рівня

4. Фінанси мікроекономічного рівня та забезпечуючої сфери
5. Фінанси та світового господарства. Фінансова безпека
6. Фінансові системи окремих країн

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінанси» є вивчення сукупності фінансових відносин, які виражають розподіл та перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту як на макро- так і на макрорівні. Знання цих питань дасть змогу опанування сучасної теорії і практики фінансової політики держави, розбудови фінансової системи ринкового зразка, і пов'язаних з цим проблем економічного розвитку та можливих шляхів їх розв'язання

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Фінанси» є

- вивчення сучасних моделей фінансових відносин та особливості розподілу в них фінансових ресурсів;
- визначення фінансової системи держави та її структурної побудови;
- дати поняття основ фінансових відносин та закономірностей у всіх сферах та ланках фінансової системи держави і розкрити шляхи використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи;
- визначення сукупності заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів реалізації економічної політики держави;
- вивчення особливостей фінансових відносин країн із розвиненою ринковою економікою та можливостей застосування даного досвіду в українській практиці.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати : - предмет фінансової науки, її становлення та розвиток;

- сутність категорії фінанси та їх функції, та особливості формування розподільних відносин в різних моделях економічних систем

- склад та структуру фінансової системи держави

- особливості фінансових відносин та базові фінансові категорії ланок державних фінансів: бюджет, державний кредит, соціальні позабюджетні фонди

- специфічні ознаки та сутність фінансів мікроекономічного рівня: фінанси суб'єктів господарювання та фінансів домогосподарств

- базові категорії, що формують фінансові відносини забезпечуючої сфери фінансів: страхового та фінансового ринків

- особливості та тенденції розвитку фінансових відносин на світовому ринку, у тому числі фінансів країн з розвинутою економікою

вміти : - давати визначення та розуміти сутність базових фінансових категорій

- виділяти фінансові відносини серед інших відносин економічної системи та визначати її місце в системі розподільних відносин

- аналізувати вплив фінансових важелів на економічну систему держави

- аналізувати причинно-наслідкові зв'язки між змінами у фінансових відносинах кожної ланки фінансової системи та станом всієї системи

- визначати можливості застосування досвіду формування фінансових відносин країн з розвинутою економікою в українській практиці

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 360 години/10 кредитів ECTS.

3. ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

План лекцій з дисципліни Фінанси

Тема 1. ПРЕДМЕТ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ ЯК ПІЗНАННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСІВ.

1. Предмет науки про фінанси. [9, с. 15-19; 10, с. 11-16]
2. Необхідність і сутність фінансів. [9, с 19-24; 14, с. 15-22]
3. Призначення і роль фінансів, функції. [9, с.26-29; 10 с. 16-21; 14 с. 22-24]
4. Фінанси в економічній системі держави. [14, с. 24-26; 11д, с. 21-23]

Тема 2 ГЕНЕЗИС ТА ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСІВ

1. Економічні передумови виникнення і розвитку фінансів. [9, с. 42-45; 10, с. 37-42]
2. Еволюція фінансів [9, с. 45-55; 10, с.42-49]

Тема 3. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ НАУКИ

1. Історичні аспекти розвитку світової фінансової науки. [9, с. 57-59, 71-82; 10, с. 54-64]
2. Розвиток фінансової науки в Росії. [9, с. 71-82; 10, с.64-70]
3. Розвиток фінансової науки в Україні. [9, с. 71-82; 10, с. 70-73]

Тема 4. ФІНАНСОВА СИСТЕМА

1. Теоретичні основи побудови фінансової системи. [9, с. 29-40; 14, с. 29-30]
2. Структура фінансової системи. [14, с. 30-33; 11д, с. 24-30]
3. Управління фінансовою системою. [10, с. 101-112; 14, 33-41]
4. Вплив фінансової системи на темпи і пропорції розвитку економіки. [10, с. 78-84]

Тема 5. ФІНАНСОВЕ ПРАВО І ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА

1. Фінансове право та фінансове законодавство. [9, с. 101-105; 10, с. 84-94]
2. Сутність, завдання і принципи фінансової політики. [9, с. 84-89; 14, с. 42-46]
3. Напрями і типи фінансової політики. [10, 94-99; 14, с. 46-47]
4. Фінансовий механізм, його основні складові. [9, с. 89-101; 10, с. 99-101, 14, с. 47-64]

Тема 6. ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

1. Передумови виникнення та розвитку податків. [14, с.96-102]
2. Суть та функції податків, елементи оподаткування. [3; 9, с. 107-117; 10, 123-127, 14, с. 102-107]
3. Класифікація податків. [9, с. 107-117; 10, 132-135; 14, с. 107-109]
4. Податкова система: поняття та принципи побудови. [3; 9, с. 124-145; 10, с. 127-132; 14, с. 110-126]
5. Становлення та розвиток податкової системи України. [15, с. 142-148]
6. Податкова служба, її роль і функції. [3; 9, с. 145-150; 2д]

Тема 7. БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

1. Сутність бюджету, його роль і призначення. [9, с. 153-158; 10, 148-151]
2. Бюджетна система і бюджетний устрій України. [1; 9, с. 164-170; 10, с. 161-164]
3. Бюджетний процес, сутність, завдання та стадії. [1; 9, с. 196-208; 14, с. 138-142]
4. Бюджетні права органів законодавчої та виконавчої влади. [9, с. 192-196; 14, с. 138-142]

Тема 8. БЮДЖЕТНИЙ ДЕФЦИТ. ДОХОДИ І ВИДАТКИ

ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

1. Джерела формування доходів бюджету. [14, с. 87-89, 148-149;]
2. Склад і структура доходів бюджету. [1; 9, с. 170-184; 10, с. 151-155]
3. Склад і структура видатків бюджету. [1; 9, с. 184-192; 10, с. 155-161]
4. Бюджетний дефіцит: поняття види та наслідки. Концепції збалансування бюджету. [9, с. 211-223; 14, с. 154-156, 10, с. 185-188]
5. Причини виникнення та джерела покриття дефіциту. [9, с. 223-229; 14. 156-159]
6. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету. [9, с. 229-235; 10., с. 188-193]

Тема 9. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ

1. Економічна суть державного кредиту. [9, с. 238-246; 10, с. 201-203]
2. Форми державного кредиту. [9, с. 246-253; 14, с. 195-198]
3. Класифікація державних позик. [9, с. 246-253; 10, с. 203-211]
4. Поняття державного боргу. Управління державним боргом. [9, с. 253-282; 10, с. 215-221]

Тема 10. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ. БЮДЖЕТНИЙ ФЕДЕРАЛІЗМ ТА ФІНАНСОВЕ ВИРІВНЮВАННЯ

1. Сутність, роль та структура місцевих фінансів. [9, с. 284-291; 10, с. 236-241]
2. Місцеві бюджети та їх роль у бюджетній системі держави. [10, с. 242-246]
3. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання. [9, с. 299-306; 10, с. 247-256]
4. Міжбюджетні трансферти, їх види. [1; 14, с. 143-144]

Тема 11. СОЦІАЛЬНІ ПОЗАБЮДЖЕТНІ ФОНДИ

1. Система централізованих фондів цільового призначення держави: поняття, призначення, види. [9, с. 308-316; 10, с. 269-273]

2. Загальнообов'язкове державне соціального страхування. Єдиний соціальний внесок. [9, с. 316-318; 14, с.183-185]
3. Пенсійний фонд України. [9, с. 318-330; 10 с. 274-275; 3д; 5д]
4. Система фондів соціального страхування. [9, с. 318-330; 10, с. 275-279]

Тема 12. ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.

1. Сутність і основні принципи організації фінансів підприємницьких структур. [9, с. 341-356; 10, с.289-300, 14, с. 65-69]
2. Фінансові ресурси підприємства, їх формування і використання. [10, с. 301-305; 14, с. 72-74]
3. Класифікація доходів і витрат підприємства. Формування та розподіл прибутку. [10, с. 305-310, 15, с. 55-61]
4. Особливості організації і функціонування фінансів підприємств різних форм власності. [14, с. 74-78]
5. Фінансове забезпечення функціонування та відтворення основних фондів. [15, с. 55-59]
6. Фінансові аспекти формування і використання обігових коштів. [15, с. 55-59]

Тема 13. ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

1. Сутність фінансів домогосподарств. [9, с. 373-376; 11д, с. 84-86]
2. Структура фінансових ресурсів домогосподарств. [9, с. 376-382; 10, с. 318-321; 11д, с. 86-88]
3. Характеристика доходної частини бюджету домогосподарств. [10, с. 325-333; 11д, с. 88-90]
4. Характеристика витратної частини бюджету домогосподарств. [10, с. 325-333; 11д, , с. 90-92]
5. Заощадження домогосподарств, їх класифікація, мотиви та чинники. [9, с. 382-386; 10, с. 333-334]

Тема 14. СТРАХУВАННЯ І СТРАХОВИЙ РИНОК

1. Економічна природа і сутність страхування. [9, с. 396-405; 14 с. 211-213]
2. Функції та принципи страхування. [9, с. 405-410; 10, с. 342-345; 14, с. 213-214]
3. Страхові відносини: їх основні складові та суб'єкти. [14, с. 214-216]
4. Форми та види страхування. [9, с. 410-413; 10, с. 348-349, 14, с. 217-218]
5. Поняття страхового ринку, його структура. [9, с. 413-418; 10, с. 350-356; 14, с. 222-225]

Тема 15. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

1. Призначення і структура фінансового ринку. [9, с. 424-428; 10, с. 367-370, 386-390; 14, с. 226-229]
2. Ринок кредитних ресурсів. [10, с. 391-397; 14, с. 229-230]
3. Ринок цінних паперів, його учасники. [9, с. 434-443; 14, с. 230-237]
4. Інструменти ринку цінних паперів. [9, с. 432-434; 10, с. 381-385, 14, с. 237-242]
5. Ринок фінансових послуг. [14, с. 242-244]

Тема 16. ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

1. Сутність фінансового менеджменту, його мета та основні завдання. [9, с. 447-451, 455-457; 10, 410-413]
2. Принципи та функції фінансового менеджменту. [9, с. 462-466;]
3. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. [9, с. 457-462;]
4. Фінансові рішення, їх розробка, прийняття та реалізація. [9, с. 451-455;]

Тема 17. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

1. Економічна природа і призначення міжнародних фінансів. [9, с. 476-483; 10, с. 427-429]
2. Міжнародні фінансові організації та інституції. [14, с. 253-260; 10, с. 439-441]
3. Міжнародний фінансовий та валютний ринки. [9, с. 483-495; 10, с. 430-438]

4. Причини та наслідки процесу глобалізації. [11д, с. 116-118]

Тема 18. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ.

1. Фінансова безпека держави у системі економічної безпеки. [9, с. 523-530; 10, с. 450-452]
2. Складові фінансової безпеки та її показники. [10, с. 453-466]
3. Механізм та систем забезпечення фінансової безпеки держави. [9, с. 530-541]

Тема 19. ФІНАНСИ КРАЇН ІЗ РОЗВИНЕНОЮ РИНКОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ

1. Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою. [9, с. 548-562;]
2. Модель фінансових відносин та особливості побудови фінансової системи Сполучених Штатів Америки. [9, с. 562-571; 10, с. 475-478]
3. Фінансова модель та система фінансових відносин країн західної Європи. [9, с. 578-607; 10, с. 483-488]
4. Основи функціонування фінансових систем Скандинавських країн. [10, с. 489-491]
5. Японська модель фінансових відносин. Особливості її побудови. [9, с. 571-578; 10, с. 479-482]

ТЕМА 20. ФІНАНСИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

1. Етапи економічної інтеграції в Європі. [9, с. 610-618; 28]
2. Валютно-фінансова конвергенція та особливості організації фінансів Європейського Союзу. [9, с. 618-626; 28]
3. Бюджет Європейського Союзу. Бюджетна стратегія і бюджетний процес. [9, с. 626- 639; 10, с. 499-502]
4. Гармонізація та уніфікація податкової політики в межах Європейського Союзу. [9, с. 639-649; 10, с. 499-502]

5. Валютна інтеграція. Спільна валютна політика та запровадження євро.
[9, с. 649-653, 10, с. 503-504]
6. Основні інституції ЄС та їх роль у формуванні єдиної фінансової політики. [9, с. 653-663; 28]

4. ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ “ФІНАНСИ”

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ ЯК ПІЗНАННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСІВ (4 год.)

Рекомендована література:

[1, 7, 63, 68, 70, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 96]

Відмінність категорій фінансів та грошей. Складові фінансових відносин. Об'єкт та предмет фінансів. Фінанси як економічна та історична категорія.

Суть фінансових відносин у формуванні системи розподілу ВВП. Характеристика суб'єктів і об'єктів фінансових відносин, існуючих природних протиріч та методів їх подолання. Фінансові категорії і їх взаємозв'язок з іншими економічними категоріями.

Призначення і роль фінансів. Основні завдання фінансів і вплив їх виконання на розвиток економіки.

Функції фінансів як характеристика їх сутності і призначення. Зміст розподільної функції: характеристика розподілу і перерозподілу створеної вартості, перетворення первинних доходів в доходи кінцевого споживання. Зміст контрольної функції. Взаємозв'язок розподільної та контрольної функцій. Дискусійні питання щодо функцій фінансів.

Моделі фінансових відносин. Вплив моделей розподільних відносин на розвиток суспільного виробництва, приріст фінансових ресурсів,

забезпеченість відтворювального процесу, структурну перебудову суспільного виробництва, гармонізацію інтересів суб'єктів економіки.

Базові терміни

Предмет фінансової науки, фінанси, фінансові відносини, фінансові ресурси, об'єкти і суб'єкти фінансових відносин, необхідність існування фінансів, характерні особливості фінансів, функції фінансів, модель фінансових відносин, природній конфлікт інтересів, ознаки фінансів.

Питання для підготовки до семінару

1. Предмет науки про фінанси.
2. Сутність фінансів як економічної та історичної категорії.
3. Характеристика суб'єктів фінансових відносин.
4. Специфічні ознаки фінансів.
5. Функції фінансів.
6. Фінанси в економічній системі держави.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 56-62]

ТЕМА 2,3. ГЕНЕЗИС ТА ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСІВ. РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ НАУКИ (4год.)

Рекомендована література

[7, 51, 63, 68, 69, 72, 73, 74, 96]

Об'єктивні передумови виникнення фінансів, їх специфічні ознаки і необхідність реалізації в умовах товарного виробництва.

Етапи еволюції фінансів. Їх особливості, закономірності розвитку та характерні відмінності. Еволюція фінансової системи України.

Етапи історичного розвитку світової фінансової науки. Меркантилісти, класична та неокласична школи, учення Кейнса та неокейнсіанство, кейнсіансько-неокласичний синтез, монетаризм. Грошове правило Фрідмена.

Розвиток фінансової науки Росії. Найбільш значущі автори фінансових праць минулого та сучасності.

Історичний розвиток фінансової науки України.

Базові терміни

Фінанси, економічні відносини, об'єкти і суб'єкти розподілу, податок, данина, домени і регалії, фіск і скарб, бюджет, державні доходи, державні видатки, спеціальні фонди, державний кредит.

Питання для підготовки до семінару

1. Економічні передумови виникнення і розвитку фінансів.
2. Еволюція фінансів
3. Історичні аспекти розвитку світової фінансової науки.
4. Розвиток фінансової науки в Росії.
5. Розвиток фінансової науки в Україні.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 63-67]

ТЕМА 4. ФІНАНСОВА СИСТЕМА (4 год.)

Рекомендована література

[7, 13, 14, 18, 51, 63, 68, 69, 72, 73, 74, 96]

Поняття та характеристика фінансової системи ті теоретичні основи її побудови. Структурна побудова її складових елементів, особливості централізованих і децентралізованих ланок фінансової системи. Взаємовідносини між окремими сферами та ланками фінансової системи.

Поняття внутрішньої та організаційної будови фінансової системи.

Управління фінансовою системою, функції і завдання органів та інститутів фінансового управління, характеристика інфраструктури фінансової системи.

Роль фінансової системи у забезпеченні економічного зростання держави.
Удосконалення системи управління фінансами.

Базові терміни

Фінансова система, сфери фінансової системи, ланки фінансової системи, організаційна будова фінансової системи, внутрішня структура фінансової системи, органи управління, централізовані ланки, децентралізовані ланки, інфраструктура фінансової системи.

Питання для підготовки до семінару

1. Теоретичні основи побудови фінансової системи.
2. Структура фінансової системи України, характеристика її основних ланок.
3. Органи управління фінансовою системою України.
4. Роль фінансової системи у забезпеченні економічного зростання держави.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 63-76]

ТЕМА 5. ФІНАНСОВЕ ПРАВО І ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА (4 год.)

Рекомендована література

[53, 63, 68, 72, 73, 74, 85, 86, 90, 96]

Фінансове право та фінансове законодавство. Його місце в фінансовій системі країни, значення та завдання. Фінансове законодавство України.

Фінансова політика – складова економічної та соціальної політики держави.. Завдання та принципи фінансової політики. Поняття стратегії і тактики в фінансовій політиці.

Види та типи фінансової політики. Складові фінансової політики. Передумови ефективності фінансової політики. Фінансова політика в умовах фінансової кризи.

Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Структура фінансового механізму.

Фінансове планування і прогнозування, принципи, методи, завдання. Фінансові норми і нормативи, ліміти та резерви, фінансові стимули і санкції.

Фінансовий контроль, його зміст та призначення. Види, форми і методи фінансового контролю. Суб'єкти фінансового контролю в Україні.

Базові терміни

Фінансова політика, фінансова стратегія, фінансова тактика, фінансовий механізм, фінансові методи, фінансові важелі, стимули та санкції, фінансове забезпечення, фінансове регулювання, нормативно-правове, організаційне та інформаційне забезпечення, фінансове планування, управління фінансами, фінансовий контроль, фінансове право, фінансове законодавство.

Питання для підготовки до семінару

1. Фінансова політика як важлива складова економічної і соціальної політики.
2. Завдання і принципи фінансової політики.
3. Типи фінансової політики, їх характеристика.
4. Сутність і роль фінансового механізму, його структура.
5. Зміст фінансового контролю, його призначення.
6. Види, форми і методи фінансового контролю.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 77-87]

ТЕМА 6. ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА (6 год.)

Рекомендована література

[14, 55, 63, 69, 71, 72, 73, 74, 96]

Виникнення податків. Економічна необхідність і сутність податків, основні форми платежів до бюджету.

Функції податків і їх роль у забезпеченні збалансованості фінансових потоків і створенні умов для розвитку економіки.

Елементи оподаткування та класифікація податків. Прямі і непрямі податки, їх принципова відмінність і роль у формуванні податкового навантаження на суб'єкти економіки.

Податкова система України: структурна побудова і етапи становлення, основні вимоги до функціонування. Склад та принципи побудови.

Характеристика основних форм оподаткування і спрямованості їх дії. Непряме оподаткування: закордонний досвід застосування податку на споживання (ПДВ, податку з продажу та податку з реалізації). Економічні наслідки для економіки України використання податку на додану вартість.

Пряме оподаткування. Характеристика податку на прибуток та прибуткового податку з громадян: порядок та процедура їх визначення в Україні і за кордоном, наслідки дії.

Податки, регулюючі рух товарів: акцизний податок, мито. Порядок оподаткування, призначення, досвід застосування.

Податкова служба, її роль, функції, права та обов'язки. Напрями реформування податкової системи України.

Базові терміни

База оподаткування, загальнодержавні податки, майнові податки, місцеві податки і збори, непрямі податки, прямі податки, об'єкт оподаткування,

платник податку, носій податку, одиниця оподаткування, податки, податки на споживання, податкова політика, податкова робота, податкова система, податковий звіт, податковий період, податкові пільги, прямі податки, система оподаткування, ставка податку, суб'єкт податку.

Питання для підготовки до семінару

1. Виникнення податків, їх суть та значення.
2. Функції податків.
3. Склад податкової системи України.
4. Класифікація податків.
5. Становлення та розвиток податкової системи України.
6. Податок на прибуток підприємств: об'єкт, суб'єкти, ставки, порядок визначення і сплати до бюджету.
7. ПДВ, об'єкт оподаткування, платники, порядок визначення і сплати до бюджету.
8. Податкова служба, її роль і функції.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 88-98]

ТЕМА 7. БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА (4 год.)

Рекомендована література

[2, 3, 4, 11, 12, 35, 42, 63, 64, 65, 67, 70, 72, 73, 74, 94, 95, 96]

Бюджет як економіко-правова категорія. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Розподільча і контрольна функції бюджету. Роль бюджетного планування в діяльності держави.

Бюджетна система, основи її побудови та принципи організації. Характеристика бюджетної системи за структурною побудовою та призначенням її складових елементів. Міжбюджетні відносини. Розподіл

доходів і витрат між ланками бюджетної системи. Поняття закріплених і регульованих доходів. Субсидії, субвенції, дотації, їх значення у збалансуванні бюджетів різних рівнів.

Бюджетний процес. Поняття бюджетного процесу, його основні елементи. Організація бюджетного планування. Порядок складання, розгляду й затвердження проектів державного і місцевих бюджетів. Проблеми бюджетного планування і бюджетного регулювання та шляхи їх вирішення.

Практика виконання доходної і видаткової частини державного і місцевих бюджетів України.

Бюджетні права державних органів законодавчої і виконавчої влади.

Концепції побудови бюджетної політики. Характеристика бюджетної політики в Україні, економічна необхідність забезпечення збалансованого бюджету.

Базові терміни

Бюджет держави, бюджетна політика, бюджетна стратегія, бюджетна тактика, бюджетний механізм, бюджетний устрій, бюджетна система, міжбюджетні трансферти, бюджетні права, бюджетний регламент, бюджетний процес, бюджетне планування, виконання бюджету, бюджетна звітність, бюджетне прогнозування, бюджетне регулювання, бюджетний розпис.

Питання для підготовки до семінару

1. Сутність бюджету, його роль і призначення.
2. Бюджетна система, принципи побудови бюджетної системи України.
3. Бюджетний устрій України.
4. Зміст бюджетного планування та прогнозування.
5. Бюджетний процес, сутність, завдання та стадії.
6. Бюджетні права органів законодавчої та виконавчої влади.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 99-110]

ТЕМА 8. ДЕФІЦИТ БЮДЖЕТУ. ДОХОДИ І ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ (6 год.)

Рекомендована література

[2, 3, 4, 11, 12, 35, 42, 63, 64, 65, 67, 70, 72, 73, 74, 94, 95, 96]

Бюджетний дефіцит. Поняття і причини виникнення. Види та наслідки бюджетного дефіциту. Необхідність скорочення і можливі джерела покриття.

Економічна сутність доходів і видатків бюджету, їх структура за напрямами формування. Форми і методи залучення коштів у бюджет, характеристика джерел їх утворення. Класифікація бюджетних доходів і витрат.

Характеристика доходної частини державного бюджету України за обсягом і структурою. Податкові та неподаткові надходження, їх склад і структура, офіційні трансферти.

Видатки державного бюджету, їх класифікація. Основні напрями використання бюджетних коштів. Функціональна, відомча, економічна та програмна структури видатків. Поточні та капітальні видатки. Характеристика видаткової частини державного бюджету України, достатності передбачених в ній коштів на розвиток соціальної сфери (культуру, науку, освіту, медицину), виробничі потреби, оборону і державне управління.

Базові терміни

Бюджетна класифікація, доходи бюджету, видатки бюджету, бюджетне фінансування, бюджетний дефіцит, бюджетний профіцит, баланс бюджету, державний борг, дефіцитне фінансування, монетизація бюджетного дефіциту, секвестр бюджету, фінансування бюджету, сеньйораж.

Питання для підготовки до семінару

1. Джерела формування доходів бюджету.
2. Поняття бюджетної класифікації та її склад.
3. Склад і структура доходів бюджету.
4. Функціональна структура видатків бюджету.
5. Відомча структура видатків бюджету.
6. Економічна структура видатків бюджету.
7. Програмна класифікація видатків бюджету.
8. Поняття та наслідки бюджетного дефіциту.
9. Причини виникнення та джерела покриття бюджетного дефіциту.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 111-122]

ТЕМА 9. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ (4 год.)

Рекомендована література

[1, 41, 51, 63, 72, 73, 74, 78, 96]

Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського.

Форми державного кредиту. Класифікація державних позик. Внутрішній і зовнішній державний кредит, розвиток міжнародного і умовного (гарантованого) державного кредиту.

Форми внутрішнього державного кредиту. Класифікація державних внутрішніх позик. Обертання частки вкладів у державний кредит. Гарантовані позики як форма умовного державного кредиту.

Державний борг, економічна сутність, причини виникнення і наслідки зростання. Капітальний і поточний державний борг, джерела його

погашення. Боргова залежність держави, її критичний рівень. Вплив державного боргу на фінансовий стан держави.

Характеристика темпів зростання зовнішнього і внутрішнього боргу України і сучасна концепція управління державним боргом.

Базові терміни

Державний кредит, державні позики, облігація, казначейське зобов'язання, державний борг, внутрішній державний борг, зовнішній державний борг, державна заборгованість, поточний державний борг, капітальний державний борг, управління державним боргом, дефолт, обслуговування державного боргу, погашення державного боргу, реструктуризація.

Питання для підготовки до семінару

1. Економічна суть та форми державного кредиту.
2. Класифікація державних позик.
3. Державний борг України, його формування та обслуговування.
4. Управління державним боргом.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 123-133]

ТЕМА 10. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ. БЮДЖЕТНИЙ ФЕДЕРАЛІЗМ ТА ФІНАНСОВЕ ВИРІВНЮВАННЯ (2 год.)

Рекомендована література

[16, 37, 63, 72, 73, 74, 78, 96]

Сутність місцевих фінансів, їх склад і роль в реалізації політики зміцнення економічної самостійності регіонів.

Фінансові ресурси місцевого самоврядування: економічна база (природні ресурси, муніципальна власність, місцеве господарство) та канали поповнення (податкові надходження).

Місцеві бюджети та їх роль у бюджетній системі держави. Структура доходів та видатків місцевих бюджетів.

Загальнодержавні податки і збори, закріплені за місцевими бюджетами. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Характеристика неподаткових надходжень у місцеві бюджети. Проблеми достатності доходів місцевих бюджетів і способи їх розв'язання. Міжбюджетні трансферти, їх види.

Видатки місцевих бюджетів, методи їх планування і соціально-економічна спрямованість. Обов'язкові та факультативні видатки. Розподіл видатків за рівнями бюджетної системи.

Позички місцевих рад, бюджет розвитку місцевих бюджетів.

Позабюджетні кошти і валютні надходження, джерела формування і напрями використання, значення у вирішенні завдань розвитку регіонів.

Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності.

Базові терміни

Місцеві фінанси, функції місцевих фінансів, фінансова незалежність місцевого самоврядування, місцеві бюджети, власні і закріплені доходи місцевих бюджетів, місцеві податки і збори, цільові фонди місцевого самоврядування, комунальний кредит, місцеві позики, бюджетний федералізм, бюджетна децентралізація, фінансове вирівнювання.

Питання для підготовки до семінару

1. Сутність, роль та структура місцевих фінансів.
2. Місцеві бюджети та їх роль у бюджетній системі держави.
3. Доходи місцевих бюджетів.
4. Видатки місцевих бюджетів.

5. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності.
6. Міжбюджетні трансферти, їх види.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 134-139]

ТЕМА 11. СОЦІАЛЬНІ ПОЗАБЮДЖЕТНІ ФОНДИ (2год.)

Рекомендована література

[1, 15, 17, 62, 63, 72, 73, 74, 96]

Необхідність створення та призначення системи фондів цільового призначення. Їх класифікація. Принципи організації державних цільових фондів.

Загальнодержавні соціальні фонди та їх призначення для забезпечення системи соціального страхування.

Пенсійний фонд, Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві, Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Повноваження та функції фондів. Джерела формування доходів та напрями використання коштів.

Пенсійна реформа в Україні.

Тимчасові загальнодержавні фонди цільового призначення. Цільові фонди місцевих органів влади.

Базові терміни

Державний цільовий фонд, позабюджетний соціальний фонд, загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страховий внесок, обов'язковий збір, солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, накопичувальна система загальнообов'язкового

державного пенсійного страхування, недержавне пенсійне забезпечення, пенсія, соціальна виплата.

Питання для підготовки до семінару

1. Формування системи централізованих фондів цільового призначення в Україні.
2. Пенсійний фонд України.
3. Пенсійна реформа в Україні.
4. Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
5. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві.
6. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 140-146]

ТЕМА 12. ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ (2год.)

Рекомендована література

[1, 10, 29, 30, 50, 63, 72, 73, 74, 80, 81, 84, 93, 96]

Сутність фінансів підприємств, їх функції та основи організації. Характеристика грошових потоків на підприємстві і процес формування фінансового результату.

Фінансові ресурси підприємств, їх склад і класифікація, джерела утворення і напрями використання. Класифікація доходів та витрат підприємства. Поняття фінансового лівереджу (важеля).

Оборотні кошти підприємств: економічна суть, джерела утворення, сфера застосування. Основні засоби виробництва, їх вартісна оцінка, порядок відтворення, економічне значення амортизаційних відрахувань.

Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її утворення і розподіл. Характеристика результату фінансової діяльності. Балансовий і чистий прибуток. Фактори формування прибутку: обсяги виробництва, ціна, собівартість. Розподіл прибутку. Фонди грошових коштів, що формуються за рахунок прибутку: фонд нагромадження, фонд споживання, резервний фонд.

Принципи організації фінансової діяльності підприємств, форми організації бізнесу. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності й господарювання.

Фінансова діяльність підприємства. Зміст і організація фінансової роботи

Базові терміни

Суб'єкт господарювання, підприємство, господарське товариство, акціонерне товариство, корпорація, статутний капітал, основний капітал, оборотний капітал, амортизація, інвестиції, фінансові ресурси, цінні папери, звичайна діяльність підприємства, прибуток від звичайної діяльності, чистий прибуток, страхові резерви, об'єднання громадян, громадська організація, приватний підприємець, власні фінансові ресурси, залучені фінансові ресурси, кредит, доходи підприємства, витрати

Питання для підготовки до семінару

1. Сутність фінансів підприємницьких структур і характеристика грошових потоків, що визначають їх зміст.
2. Виручка від реалізації продукції, робіт і послуг, її розподіл.
3. Принципи організації фінансової діяльності підприємств.
4. Форми організації бізнесу.
5. Фінансові ресурси підприємства.
6. Класифікація доходів та витрат підприємства.
7. Фінансове забезпечення функціонування та відтворення основних фондів.
8. Фінансові аспекти формування і використання обігових коштів.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 147-157]

ТЕМА 13. ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ (2год.)

Рекомендована література

[1, 9, 31, 32, 33, 34, 54, 63, 72, 73, 74, 96, 98]

Сутність фінансів домогосподарств (населення), характеристика суб'єктів відповідних фінансових відносин, перелік сімейних грошових фондів цільового призначення.

Особливості реалізації фінансових відносин в сфері фінансів населення, характеристика важелів впливу держави на рівень доходів.

Структура фінансових ресурсів населення, порядок їх утворення, співвідношення оплачуваних і неоплачуваних робіт в сім'ї.

Характеристика доходної частини бюджету домогосподарств, номінальні і реальні доходи, мінімальний споживчий бюджет.

Характеристика витратної частини бюджету домогосподарств, структура витрат, можливості утворення збережень

Базові терміни

Домогосподарство, фінанси домогосподарств, функції фінансів домогосподарств, фінансові ресурси домогосподарств, грошові потоки домогосподарств, бюджет домогосподарства, сукупні ресурси домогосподарств, сукупні витрати домогосподарств, персональні (особисті) фінанси, фінансова безпека людини.

Питання для підготовки до семінару

1. Сутність фінансів домогосподарств.
2. Структура фінансових ресурсів домогосподарств.

3. Характеристика доходної частини бюджету домогосподарств.
4. Характеристика витратної частини бюджету домогосподарств.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 158-164]

ТЕМА 14. СТРАХУВАННЯ І СТРАХОВИЙ РИНОК (2год.)

Рекомендована література

[1, 14, 48, 49, 60, 63, 72, 73, 74, 78, 96]

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування.

Форми й методи страхового захисту. Система страхових фондів. Класифікація страхування за об'єктами та за ознакою ризику. Принципи обов'язкового й добровільного страхування. Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види й форми. Страхування кредитних і фінансових ризиків, економічна необхідність, значення й види. Умови страхування кредитних і фінансових ризиків. Особисте страхування, його суть і значення в забезпеченні соціального захисту громадян. Види особистого обов'язкового й добровільного страхування.

Перестраховання. Необхідність перестраховання для забезпечення сталості страхових операцій.

Доходи й витрати страховика. Страхові платежі як основне джерело доходів страховика. Витрати на виплату страхового відшкодування страхових сум, відрахування до запасних і резервних фондів. Фінансові результати страхових операцій, їх рентабельність. Прибуток страхових організацій, його розподіл і використання.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку та його організаційна структура. Учасники страхового ринку. Організаційні форми існування

страхових компаній. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Ліцензування страхової діяльності.

Формування й розвиток страхового ринку в Україні.

Базові терміни

Страхування, ризик, страховий захист, страховий фонд, централізований страховий резервний фонд, фонд самострахування, страховик, страхувальник, застрахований, отримувач відшкодування, страховий ринок, страхові посередники, страхові агенти, страховий випадок, страхова подія, страхова сума, страховий платіж, страхове відшкодування, страховий тариф, страхові брокери, страхові продукти (послуги), перестрахування державний орган у справах нагляду за страховою діяльністю.

Питання для підготовки до семінару

1. Економічна природа і суть страхування.
2. Класифікація страхування.
3. Ринок страхових послуг.
4. Доходи і витрати страховика.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 165-172]

ТЕМА 15. ФІНАНСОВИЙ РИНОК (4год.)

Рекомендована література

[1, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 40, 56, 59, 63, 72, 73, 74, 78, 91, 96]

Сутність фінансового ринку, його призначення та роль у мобілізації та розподілі фінансових ресурсів.

Організаційна структура фінансового ринку. Характеристика фінансового ринку за формою ресурсів (ринок грошей і ринок капіталу) та за організацією

торгівлі (кредитний ринок і ринок цінних паперів), за стадією руху фінансових ресурсів (первинний і вторинний ринок) та за територіальним розташуванням (міжнародні, національні, місцеві, регіональні фінансові ринки).

Характеристика операцій на фінансовому ринку: кредитування, купівля та продаж цінних паперів, валютний ділінг і факторинг, формування резервних фондів.

Ринок цінних паперів і його інструменти. Види цінних паперів, які можуть обертатися в Україні.

Поняття та види акції, облігації, казначейських векселів, депозитних та інвестиційних сертифікатів, комерційних паперів.

Організаційно-правові основи функціонування ринку цінних паперів. Учасники ринку цінних паперів. Порядок реєстрації та обліку цінних паперів. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів.

Інфраструктура фондового ринку та проблеми її створення. Фондова біржа в Україні, її правовий статус, організація і порядок роботи, правила торгівлі, види угод, порядок розрахунків.

Ринок фінансових послуг, його роль у функціонуванні економічної системи. Види фінансових послуг.

Характеристика сучасного стану розвитку фінансового ринку України.

Базові терміни

Фінансовий ринок, ринок грошей, ринок капіталів, кредитний ринок, ринок цінних паперів, валютний ринок, ринок золота, ринок фінансових послуг, організований (біржовий) ринок, неорганізований (позабіржовий) ринок, первинний ринок, вторинний ринок, інструменти фінансового ринку, суб'єкти фінансового ринку, учасники ринку цінних паперів, фінансові посередники, андеррайтер, цінний папір, акція облігація, вексель, варант, деривативи, опціон, ф'ючерс, форвард.

Питання для підготовки до семінару

1. Призначення і структура фінансового ринку.
2. Ринок кредитних ресурсів.
3. Ринок цінних паперів.
4. Акції та їх види, оцінка акцій.
5. Сутність та види облігацій.
6. Ринок фінансових послуг.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 173-189]

ТЕМА 16 ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ (2год.)

Рекомендована література

[63, 72, 73, 74, 96]

Поняття фінансового менеджменту, його сутність та функції. Фінансовий менеджмент як складова фінансової політики держави.

Завдання та інструменти фінансового менеджменту. Стратегія та тактика фінансового менеджменту, їх взаємозв'язок. Фінансові рішення, процес їх прийняття, реалізації, контролю та аналіз ефективності.

Базові терміни

Фінансовий менеджмент, фінансові рішення, об'єкти фінансового менеджменту, суб'єкти фінансового менеджменту, фінансова стратегія, фінансова політика, фінансова тактика, функції фінансового менеджменту, принципи фінансового менеджменту, механізм фінансового менеджменту, системи забезпечення фінансового менеджменту, методи, важелі та інструменти фінансового менеджменту.

Питання для підготовки до семінару

1. Сутність фінансового менеджменту
2. Мета й основні завдання фінансового менеджменту
3. Стратегія і тактика фінансового менеджменту
4. Принципи і функції фінансового менеджменту, їх характеристика
5. Механізм фінансового менеджменту, його сутність та складові

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 190-193]

ТЕМА 17. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ (2год.)

Рекомендована література

[1, 5, 36, 38, 45, 63, 72, 73, 74, 78, 96]

Характеристика сфери міжнародних фінансів, її економічна природа та призначення. суб'єкти міжнародних фінансових відносин, порядок утворення фондів міжнародних організацій.

Організаційна структура міжнародних фінансів, характеристика найбільш впливових фінансових організацій, Критерії Європейського Союзу;

Міжнародні фінансові інститути, мета їх утворення, роль і значення в реалізації міждержавних стосунках.

Глобалізація економічних відносин, причини і задачі розширення інтеграційних зв'язків, позитивні і негативні наслідки глобалізації фінансових ринків.

Базові терміни

Міжнародні фінанси, світовий фінансовий ринок, міжнародний фінансовий ринок, міжнародний валютний ринок, міжнародний ринок банківських кредитів, міжнародний ринок боргових цінних паперів, міжнародний ринок похідних фінансових деривативів, фінанси міжнародних організацій, бюджет ООН, міжнародні фінансові інституції, Міжнародний

валютний фонд, група Світового банку, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Міжнародна фінансова асоціація, Банк міжнародних розрахунків.

Питання для підготовки до семінару

1. Економічна природа і призначення міжнародних фінансів.
2. Міжнародні фінансові інститути.
3. Міжнародний фінансовий ринок та його структура.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 194-199]

ТЕМА 18. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ (2год.)

Рекомендована література

[27, 28, 46, 61, 63, 66, 72, 73, 74, 89, 92, 96]

Фінансова безпека держави як складова загальноекономічної безпеки держави. Поняття фінансової безпеки, її сутність та складові.

Бюджетна та податкова безпеки на сучасному етапі. Їх місце у складі фінансової безпеки держави. Грошово-кредитна політика як складова фінансової безпеки держави.

Показники оцінки стану фінансової безпеки країни.

Базові терміни

Національна безпека, економічна безпека, забезпечення економічної безпеки, критерії стану економічної безпеки, фінансова безпека, загроза безпеці, індикатор безпеки, порогові значення індикатора безпеки, механізм забезпечення фінансової безпеки, моніторинг соціально-економічних процесів, фінансова безпека людини і домогосподарства, фінансова безпека підприємств, бюджетна безпека, податкова безпека, боргова безпека, валютна

безпека, безпека банківської системи, грошово-кредитна безпека, інвестиційна безпека, безпека страхового ринку, безпека фондового ринку, регіональна фінансова безпека, міжнародна фінансова безпека.

Питання для підготовки до семінару

1. Економічна безпека: поняття та базові складові
2. Фінансова безпека: сутність і місце в системі економічної безпеки
3. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 200-206]

ТЕМА 19. ФІНАНСИ КРАЇН ІЗ РОЗВИНЕНОЮ РИНКОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ (2год.)

Рекомендована література

[48, 58, 63, 72, 73, 74, 82, 96]

Модель фінансових відносин та особливості побудови фінансової системи Сполучених Штатів Америки.

Фінансова модель та система фінансових відносин країн західної Європи.

Основи функціонування фінансових систем Скандинавських країн.

Японська модель фінансових відносин. Особливості її побудови.

Базові терміни

Американська, західноєвропейська та скандинавська моделі перерозподілу ВВП державою, фінансова система США, фінансова система Німеччини, фінансова система Великої Британії, фінансова система Франції, фінансова система Японії.

Питання для підготовки до семінару

1. Фінансова система США.
2. Фінансова система країн Західної Європи.
3. Основи функціонування фінансових систем Скандинавських країн.

Практичні завдання згідно практикуму [15,с 207-212]

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

Використовуючи матеріали спеціалізованих періодичних видань та наукову літературу дати розгорнуту аргументовану відповідь на питання згідно переліку за темами.

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

1. Чи можна по показниках зростання ВВП і обсягів виробництва говорити, що в Україні вже досягнута фінансова стабілізація. Розвиток яких процесів і тенденцій вказує на наявність такого становища?
2. З чого виникла потреба здійснення фінансового розподілу і перерозподілу коштів?
3. В чому полягає суть основного фінансового протиріччя і які основні шляхи його подолання.
4. Назвіть основні причини поширення фінансової кризи.
5. Роль економічних інтересів суб'єктів економіки у формуванні моделі розподільних відносин.
6. Причини, факти і наслідки формування тіньових потоків в системі первинного і вторинного розподілу фінансових ресурсів.
7. Виходячи з ролі і призначення фінансів дайте відповідь на питання, що є основою забезпечення економічного розвитку країни.

8. В чому полягає дискусійність положення щодо функцій фінансів. Визначте своє ставлення до цього питання.

9. Проаналізуйте умови залучення національного багатства до складу фінансових ресурсів держави. Продумайте відповідь на питання: В яких випадках це є результатом поглиблення економічної кризи?

Тема 4. Фінансова система

1. Складіть за даними статистики структуру фінансових ресурсів держави і охарактеризуйте, в якому стані знаходиться економіка.

2. Охарактеризуйте діяльність органів, що створюють нормативну базу функціонування фінансової системи.

3. В умовах переходу до ринкових відносин чи варто зменшувати роль держави в управлінні економікою. Обґрунтуйте свою відповідь.

Тема 5. Фінансове право і фінансова політика

1. Які основні завдання реалізує фінансова політика України.

2. Які Ви знаєте інструменти фінансового механізму.

3. Яка роль держави в реалізації фінансової політики.

4. Еволюція форм і методів фінансового регулювання.

Тема 6. Податки. Податкова система

1. Охарактеризуйте діючі в Україні податки з урахуванням класифікаційних ознак.

2. В чому полягає суть податкової концепції А.Лафера і як вона використовується в Україні.

3. Назвіть основні етапи формування сучасної моделі оподаткування в Україні.

4. Які основні напрями реформування податкової системи, передбачені новим Податковим кодексом України.

5. Що таке податкове навантаження і які існують методи його зниження?

6. Охарактеризуйте існуючі в світовій практиці непрямі і їх соціально-економічну спрямованість.

7. В чому полягають наслідки дії від застосування в Україні податку на додану вартість?

8. Дайте економічну оцінку існуючого в Україні і за кордоном співвідношення між прямими і непрямими податками.

9. Оподаткування як фактор ціноутворення і розвитку інфляції.

10. Продумайте відповідь на питання, чи можна в умовах лібералізації цін і недосконалої конкуренції однозначно стверджувати, що зниження ставок податку і їх кількості призведе до зростання обсягів виробництва. Обґрунтуйте свою відповідь.

Тема 7. Бюджет. Бюджетна система

1. Які ресурси формують бюджет. Дайте оцінку структури бюджетних ресурсів в Україні.

2. Дайте оцінку прийнятого на черговий рік державного бюджету України.

3. Дайте оцінку проекту бюджету на наступний рік і ступеню виконання бюджету поточного року.

4. Сформулюйте пропозиції по удосконаленню проекту бюджету на наступний рік.

5. Наскільки ефективною є сучасна бюджетна політика в Україні? Чи варто в доходну частину бюджету включати сумнівно забезпечені статті? Як у зв'язку з цим можна оцінити роботу ДПА щодо забезпечення податків?

Тема 8. Дефіцит бюджету. Доходи і видатки державного бюджету

1. Якими шляхами можна подолати дефіцит бюджету.

2. Які наслідки має наявність значного дефіциту бюджету?

6. Яка з концепцій побудови бюджету використовується в Україні?

7. Чому політика бюджетного дефіциту, яка була застосована в США у роки Великої депресії, мала позитивні наслідки, а в Україні призвела до значного зростання державного боргу?

8. Наскільки на сучасному етапі є обґрунтованим є прийняття бездефіцитного або профіцитного бюджету?

Тема 9. Державний кредит

1. Які найбільш ефективні джерела погашення державного боргу.

2. Охарактеризуйте тенденцію зміни внутрішнього і зовнішнього боргу в Україні. Які причини її зумовили.

3. Чи представляє загрозу для економіки будь-якої країни існування внутрішнього або зовнішнього боргу?

4. В якому випадку зростання державного бюджету представляє загрозу економічній безпеці?.

5. Які фактори зумовили зростання зовнішнього державного боргу України.

Тема 10. Місцеві фінанси . Бюджетний федералізм та фінансове вирівнювання

1. Механізм реалізації міжбюджетних стосунків.

2. Охарактеризуйте роль і призначення дотацій, субсидій, субвенцій.

3. Дайте власні пропозиції щодо зміцнення ролі місцевих фінансів.

4. Характеристика та схема визначення дотації вирівнювання.

Тема 12. Фінанси підприємницьких структур

1. Назвіть фактори зростання прибутку підприємства. В чому полягають причини утворення збитків на підприємствах України.

2. Дайте оцінку фінансової забезпеченості підприємств в Україні.

3. Назвіть основні причини скорочення обігових коштів підприємств в Україні.

4. Продумайте, що стримує розвиток виробничої сфери і чи можливе його забезпечення, якщо не виконуються принципи: прибутковість, самоокупність, фінансова відповідальність за результати діяльності.

5. Роль ціноутворення у формуванні фінансових результатів підприємства.

6. Які на Вашу думку існують перспективи розвитку в Україні малого бізнесу? Чи достатньою Ви вважаєте організаційно-правову та економічну підтримку цієї діяльності? На скільки фінансові інструменти і важелі сприяють поширенню форм малого бізнесу?

Тема 14. Страхування і страховий ринок

1. Об'єктивна необхідність і соціально-економічне призначення страхування.

2. Історія виникнення і розвитку страхування і страхової діяльності.

3. Світовий досвід розвитку страхування.

4. Дайте оцінку стану розвитку страхового ринку в Україні та вкажіть на причини такого становища.

5. Що таке перестраховання і які можливості розвитку цього виду діяльності в Україні.

6. Що на Вашу думку може дати поштовх для розвитку страхування в Україні.

Тема 15. Фінансовий ринок

1. Охарактеризуйте організаційну структуру фінансового ринку і його роль у формуванні і розподілі фінансових ресурсів.

2. Охарактеризуйте інфраструктуру фондового ринку і проблеми її створення в Україні.

3. Які нормативно-правові акти регулюють функціонування ринку цінних паперів.

4. Дайте характеристику сучасного стану розвитку ринку цінних паперів в Україні.

Тема 17. Міжнародні фінанси

1. Чи варто підтримувати ініціативи уряду щодо розширення обсягів кредитування міжнародними організаціями? Наскільки ефективним виявилось використання кредитів МВФ, Світового банку та інших міжнародних організацій. В чому на Ваш погляд полягають причини зростання держаного боргу?

2. Причини та механізми вивозу капіталів за кордон. Чи можливе повернення цих коштів для інвестування власної економіки? Чому дія Указу Президента про амністію капіталу не сприяла тотальній легалізації економіки?

3. Позитивні і негативні наслідки лібералізації зовнішньої торгівлі і їх вплив на фінансове становище України. Перспективи і можливості інтеграції у Європейський Союз.

Визначте вірні (в) чи невірні (н) наведені твердження:

1. Усі фінансові відносини є грошовими, але не всі грошові відносини є фінансовими.

2. Фінанси — це сукупність грошових відносин, що виникають у процесі створення валового внутрішнього продукту.

3. Фінанси виконують функцію загального еквівалента — товару, який визначає вартість інших товарів, робіт і послуг.

4. Історичний розвиток фінансів відбувається виключно в економічному напрямі та залежить лише від рівня економічного розвитку держави,

5. Централізовані та децентралізовані фонди грошових коштів утворюються на основі розподілу валового внутрішнього продукту та національного доходу.

6. Матеріальними носіями фінансових відносин є фінансові ресурси.
7. Розподільна функція фінансів здійснюється через фінансову систему під час розподілу та перерозподілу ВВП та НД.
8. Контрольна функція фінансів реалізується через контроль за розподілом валового внутрішнього продукту на централізовані фонди грошових коштів.
9. За рахунок податків держава утворює фонд грошових коштів, за допомогою якого розширює державний попит і споживання.
10. Фінанси відрізняються від грошей за змістом і функціями, які вони здійснюють.
11. Фінанси є історичною категорією, сутність якої суттєво змінюється зі зміною загальних умов суспільного устрою.
12. Історично фінанси відіграють роль загального еквівалента і визначають витрати праці виробників.
13. Матеріальною основою існування та функціонування грошей є фінанси.
14. Фінанси - це відносини, що не виходять за межі розподільного процесу.
15. Розвиток суспільних відносин зумовив витіснення натуральних відносин грошовими.
16. Формування і використання грошових фондів держави є специфічне суспільне призначення фінансів.
17. Фінанси та рівень їх розвитку не залежать від характеру відносин розподілу національного доходу держави.
18. В умовах натуральних відносин фінанси як система грошових відносин уже набули загального характеру. Ї
19. Будь-яка держава завжди має широке коло джерел формування фондів, необхідних для реалізації її функцій.
20. Функціонування фінансів сприяє створенню і збільшенню кредитних ресурсів.

21. Відповідно до концентрації капіталу потреба втручання держави в економіку зменшується.
22. Фінансова політика не впливає на процес реалізації сукупного суспільного продукту.
23. Фінансова політика спрямована на формування максимально можливого обсягу фінансових ресурсів.
24. Держава здійснює безпосереднє управління всіма фінансовими ресурсами країни.
25. Закони у сфері фінансів приймає Міністерство фінансів України.
26. Фінансовий механізм - це засіб реалізації фінансової політики.
27. Фінансова стратегія включає дії держави щодо стратегічного розвитку її фінансової системи.
28. Державне казначейство належить до системи органів державної законодавчої влади.
29. Рахункова палата України - постійно діючий вищий орган державного фінансово-економічного контролю.
30. Державне казначейство України складає проект Державного бюджету України.
31. Дотації – це кошти, що безповоротно надаються з Державного бюджету місцевим бюджетам або з місцевого бюджету вищого рівня до місцевого бюджету нижчого рівня для збалансування їх доходів і витрат.
32. Профіцитний стан бюджетного фонду – це стан, при якому доходи бюджету перевищують видатки.
33. Платежі на користь держави та прямі податки – відносяться до вторинного розподілу.
34. Місцеві фінанси забезпечують регіональні потреби у фінансових ресурсах та їх внутрішньо територіальний розподіл.
35. Платник податку і носій податку не завжди виступають однією особою.

36. Надання в безповоротному порядку коштів з бюджету господарюючим суб'єктам для повного або часткового покриття їх витрат – це бюджетний процес.

37. За рівнем державної централізації моделями фінансових відносин є: модель ринкової економіки, модель адміністративної економіки, модель з використанням тіньових схем вилучення впливової частки фінансових коштів.

38. Принципом бюджетної системи, який передбачає розподіл видатків між бюджетами з урахуванням максимального наближення суспільних послуг до їх безпосереднього споживача, є принцип субсидіарності.

39. Податок з обороту та податок з продажу відносяться до прямих податків.

40. Перенесена на готову продукцію вартість основних засобів та їх знос в процесі експлуатації, являють собою собівартість продукції.

41. Субвенції – це кошти, які надаються місцевим бюджетам з бюджетів вищого рівня на фінансування цільових витрат за умов наявності дольового фінансування і підлягають поверненню у разі їх нецільового використання.

42. Принципом бюджетної системи, який передбачає формування бюджету на реальних макроекономічних показниках розвитку держави, є принцип справедливості і неупередженості.

43. Фонди і резерви підприємства, з яких проводяться певні витрати, формуються з чистого прибутку.

44. Податкова ставка – це частка окремого податку чи загальної суми податків, сплачених платником, у його доходах.

45. Визначення засад внутрішньої та зовнішньої політики держави, затвердження загальнодержавної програми розвитку покладено на Верховну Раду.

46. Фінансова система – це сукупність різних сфер фінансових відносин, в процесі реалізації яких формуються і використовуються різноманітні грошові фонди.

47. Принципом бюджетної системи, який передбачає необхідність реалізації запланованих цілей при найменших бюджетних витратах з максимальними результатами, є принцип повноти.

48. Причинами виникнення бюджетного дефіциту є: надмірні соціальні програми, суттєві обороти тіньового капіталу, необґрунтована емісія грошей, спад виробництва.

49. В моделі ринкової економіки розподіл ВВП починається на стадії утворення первинних доходів шляхом вилучення на користь суспільства частини створеної вартості.

50. Питома вага податків в структурі ВВП являє собою податкове навантаження.

51. Податок на додану вартість має номінальний і реальний об'єкт оподаткування.

52. Законодавчо встановлено, що Верховна Рада повинна прийняти Закон про Державний бюджет до 31 грудня.

53. Вилучення коштів – це процес передачі фінансових ресурсів від бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня з метою його збалансування.

54. Принципом організації фінансів підприємств, який забезпечує покриття витрат на просте відтворення величиною одержаних доходів, є принцип прибутковості.

55. Фінансові посередники акумулюють тимчасово вільні кошти та розміщують їх на фінансовому ринку.

56. Принципом бюджетної системи, який передбачає розподіл коштів суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами на недискримінаційній основі з урахуванням завдань соціально-економічного розвитку, є принцип справедливості і неупередженості.

57. Елементами системи оподаткування є: податки, принципи оподаткування, форми оподаткування, методи оподаткування.

58. Фінансовими посередниками у фінансовій системі виступають: комерційні банки, страхові та фінансові компанії, кредитні спілки, пенсійні фонди, ощадні установи і пайові фонди.

59. Власними джерелами фінансових ресурсів на підприємстві є: внески членів трудового колективу; кошти, отримані на фінансовому ринку; бюджетні асигнування.

60. Функція розробки основних макроекономічних показників, на основі яких ґрунтуються розрахунки доходної і видаткової частин бюджету, покладена на Міністерство економіки.

61. Суть концепції збалансованості бюджету у фазах економічного циклу полягає у тому, що держава, незважаючи на соціально-економічне становище, забезпечує збалансований за доходами і видатками бюджет.

62. Схема руху грошових потоків підприємства має такий вигляд: фінансові ресурси – витрати – доходи – фінансові результати.

63. Фінансовий контроль, що здійснюється державою як форма спостереження за фінансовою діяльністю фізичних і юридичних осіб, називається внутрішній.

64. До децентралізованих фінансів відносяться фінанси підприємств і фінанси населення.

65. Податки, що встановлюються в цінах товарів і послуг і розмір яких для окремого платника не залежить від його доходів, називаються загальнодержавні.

66. Субсидії – це грошові кошти, що виділяються на строго визначені цілі – соціальні програми.

67. Податки виконують розподільну і контрольну функції.

68. Функція найвищого контролю за всією фінансовою діяльністю держави покладена на Рахункову палату.

69. Суть концепції функціонального призначення фінансів полягає у тому, що в період економічного спаду уряд свідомо знижує податки і збільшує

державні видатки, а в період стійкого економічного зростання – підвищує податки і знижує видатки.

70. Власними джерелами фінансових ресурсів є: амортизаційні відрахування; прибуток від реалізації; позареалізаційні доходи; кошти резервного фонду.

71. Розмір об'єкта оподаткування, в межах якого податок не справляється, називається податкова квота.

72. Освоєння нових видів продукції виступає напрямом використання фонду нагромадження на підприємстві.

73. Видатки бюджету, які використовуються для здійснення інноваційної та інвестиційної діяльності, називаються поточними.

74. Державний бюджет та державний кредит відносяться до ланок фінансової системи.

75. Суть концепції щорічно збалансованого бюджету полягає у правильному визначенні державою пріоритетів і зосередженні ресурсів на цих стратегічно важливих напрямках.

76. Фінанси некомерційних організацій відносяться до сфери державних фінансів.

77. Вилучення коштів – це передача коштів з бюджетів нижчого рівня до бюджетів вищого рівня.

78. Фінансування витрат на утримання невиробничої сфери виступає напрямом використання фонду споживання на підприємстві.

79. Оподаткування, яке характеризується тим, що ставки податку знижуються по мірі росту розміру доходу чи майна називається регресивне.

80. Бюджетний механізм – це план утворення і використання фінансових ресурсів держави та її складових одиниць, який містить розпис грошових доходів і витрат держави та забезпечує можливість виконання відповідними органами влади покладених на них функцій.

81. Складовими частинами податкової системи є: плата, відрахування, податки та неподаткові платежі.

82. Суб'єктами фінансових відносин виступають: держава, все населення та підприємці.

83. Основними факторами, які впливають на величину прибутку є: обсяги реалізації, ціна, собівартість.

84. Розподіл, що відбувається в сфері матеріального виробництва, де створюється вартість, називається вторинним.

85. Процес передачі фінансових ресурсів від бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня з метою його збалансування, це бюджетне регулювання.

86. Некомерційна діяльність засновується на таких принципах: прибутковість, самофінансування, самоокупність, фінансова відповідальність, господарська і юридична обособленість.

87. Дефіцитний стан бюджетного фонду – це стан, при якому доходи бюджету перевищують видатки.

88. Бюджетний процес – це організація і порядок складання, розгляду, затвердження і виконання бюджету.

89. Фінансові ресурси – це грошові відносини, пов'язані з обміном, розподілом і перерозподілом валового внутрішнього продукту, а в певних умовах і національного багатства.

90. Найбільшу питому вагу в сумі податкових надходжень в доходах бюджету України займає податок з доходів фізичних осіб.

91. Відмінність державного кредиту від банківського полягає в причинах виникнення, характері руху фінансових потоків і принципі оформлення.

92. Фінансовий ринок – це організаційно-правова структура, в межах якої здійснюються операції з купівлі-продажу фінансових ресурсів.

93. Основною метою фінансової політики виступає сприяння впровадженню матеріало- та ресурсозберігаючих технологій.

94. Видами соціального страхування є змішане страхування життя, страхування дітей, весільне страхування тощо.

95. Фінансовий механізм – це сукупність спостережень, перевірок за діяльністю об'єкта управління з метою оцінки обґрунтованості та ефективності прийняття рішень і результатів їх виконання.

96. Формами організації страхування виступають особове, майнове, соціальне страхування, страхування відповідальності і ризиків.

97. До компетенції Організації Об'єднаних Націй відносять економічні, соціальні, гуманітарні проблеми, права людини, охорону навколишнього середовища.

98. Сукупність створених населенням цільових грошових фондів являє собою фінансові ресурси населення.

99. В процесі відносин, що стосуються державного кредиту, держава може виступати: гарантом, позичальником або кредитором.

100. Діяльність Міжнародного валютного фонду охоплює такі основні напрями, як кредитування, регулювання міжнародних валютних відносин, постійний нагляд за світовою економікою.

101. За галузеву класифікацією страхування поділяється на страхування життя, здоров'я, працездатності, пенсійного забезпечення.

102. Призначенням фінансових нормативів і резервів є визначення можливостей держави щодо фінансового забезпечення розвитку економіки і соціальної сфери.

103. Зниження курсу національної валюти відносно закордонних валют або міжнародних розрахункових одиниць називається ревальвація.

104. Центральним принципом страхування є принцип наявності майнового інтересу.

105. Для оцінки успішності проведення фінансової політики в державі використовують такі показники, як рівень дефіциту бюджету і стабільність національної грошової одиниці.

106. Найбільш численною ланкою фінансів населення виступають фінанси населення, зайнятого в державному і недержавному секторі економіки на умовах найму.

107. Фінанси населення – це сукупність грошових відносин, що виникають з приводу формування і використання населенням цільових грошових фондів для забезпечення своєї життєдіяльності.

108. Організаційно оформленим, постійно діючим ринком, на якому здійснюється торгівля цінними паперами, виступає фондова біржа.

109. Державний кредит – це сукупність економічних відносин, що виникають між державою та її кредиторами з приводу надання фінансової допомоги.

110. Об'єктом фінансового планування виступає фінансова діяльність держави, господарських структур і окремих громадян.

111. Інвестиційний сертифікат – це цінний папір, який випускається фінансовими посередниками для мобілізації коштів з метою їх наступного інвестування в цінні папери.

112. Відмінність державного кредиту від банківського полягає в принципі оформлення, принципі поворотності, принципі платності і забезпеченості кредиту.

113. Суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності виступають: державні структури, міжнародні організації, фізичні та юридичні особи та їх об'єднання.

114. Видами страхування, що характеризують деталізацію об'єктів страхування, виступають добровільне і обов'язкове страхування.

115. Підвищення курсу національної валюти відносно закордонних валют або міжнародних розрахункових одиниць називається девальвація.

116. Система управління фінансами виступає одним із складових елементів фінансового механізму.

117. Анулювання боргу – це перенесення строків виплати заборгованості за державними позиками.

118. Страховий ринок – це сфера грошових відносин, де об'єктом купівлі-продажу виступає страхова послуга та формується попит і пропозиція на неї.

119. Виплата страховиком застрахованому (або отримувачу) повної чи часткової суми збитків має назву страхове відшкодування.

120. Фондова біржа виступає центром концентрації і координації руху грошових потоків на кредитному ринку.

121. Суб'єктом фінансових відносин в фінансах населення виступає все населення, об'єднане в сім'ї з метою ведення спільного господарства.

122. В залежності від місця розміщення державних позик вони поділяються на позики з правом і без права довготермінового погашення.

123. Для здійснення капітальних витрат населення формує страхові фонди грошових коштів.

124. Діяльність Міжнародного банку реконструкції та розвитку має за мету сприяння розвитку економіки країн шляхом надання довгострокових кредитів та гарантування приватних інвестицій.

125. Комерційний банк виступає центром концентрації і координації руху грошових потоків на ринку цінних паперів.

126. Стан, при якому вся власність, яка знаходиться за межами країни заарештовується і продається для погашення зовнішнього боргу, називається дефолт.

127. Як фінансова категорія державний кредит виконує фіскальну і регулюючу функції.

128. Казначейський вексель – це форма боргового зобов'язання держави, яка випускається, як правило, строком до 1 року під покриття бюджетного дефіциту з виплатою доходу у вигляді дисконту.

129. Страховий платіж – це перерахування коштів страхувальником страховику.

130. Реальні обсяги споживання населенням товарів і послуг визначаються такими факторами, як рівень цін і наявні доходи.

131. Обслуговування державного боргу здійснює Національний банк.

132. До похідних цінних паперів відносяться: депозитні сертифікати, казначейські векселі і комерційні папери.

133. Фінансовий контроль – це сукупність форм і методів створення і використання фондів фінансових ресурсів з метою забезпечення різноманітних потреб державних структур, суб'єктів підприємницької діяльності і населення.

134. До непрацездатного населення належать: інваліди, неповнолітні діти і пенсіонери.

135. Ф'ючерс – це стандартний документ, який закріплює право (але не зобов'язання) його власника на придбання або продаж цінного паперу у призначений термін за фіксованою ціною.

136. Програма розвитку фінансової системи формується на етапі реалізації практичних дій, спрямованих на досягнення поставленої мети.

137. Основним завданням Організації Об'єднаних Націй є підтримання миру.

138. Для подальшого інвестування населення формує резервні фонди грошових коштів.

139. Депозитний сертифікат – виступає формою боргового зобов'язання комерційного банку.

140. Для визначення суми грошових і натуральних доходів населення за всіма джерелами їх надходження використовується показник реальних доходів.

141. Призначенням фінансового планування і прогнозування є визначення необхідних розмірів формування видатків, постійно діючих та непередбачених витрат фінансових ресурсів.

142. Вартісна оцінка заподіяних застрахованому втрат називається страховий збиток.

143. Для підтримки рівня поточного споживання населення формує накопичувальні фонди грошових коштів.

144. Роботу по управлінню фінансами очолюють Верховна Рада і Кабінет Міністрів.

145. Суб'єктами страхування можуть виступати: страховик, страхувальник, застрахований і отримувач відшкодування.

146. За характером виплати доходу державні позики поділяються на заставні і без заставні.

147. За правом емісії державні позики поділяються на процентні, виграшні, дисконтні.

148. Фінанси населення відносяться до централізованих фінансів.

149. Опціон – це стандартний документ, який закріплює зобов'язання його власника на придбання або продаж цінного паперу у призначений термін за фіксованою ціною.

150. Фондова біржа виконує такі функції: посередницька, індикативна, регулятивна.

151. Спрямування коштів безпосередньо від власників заощаджень до позичальників здійснюється за допомогою операцій з цінними паперами.

152. Грошові ринки обслуговують процес розширеного відтворення.

153. Ринки капіталів мають обслуговувати сфери обігу.

154. Одна з відмінностей між грошовими ринками та ринками капіталів полягає в видах фінансових інструментів, що використовуються з метою проведення покладених на них операцій.

155. Первинне розміщення цінних паперів здійснюється переважно через фондову біржу.

156. Привілейована акція не дає права голосу, її власник не бере участі в керуванні компанією.

157. Акціонерне товариство може випускати акції для покриття збитків, пов'язаних із його господарською діяльністю.

158. Фондова біржа сприяє придбанню на визначених умовах і на певний термін вільних коштів.

159. Емітент має право в односторонньому порядку, без згоди інвестора відкликати цінний папір.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Навчальна програма з курсу “Фінанси”, крім аудиторних занять, передбачає самостійну роботу, метою якої є формування пізнавальної активності студентів, засвоєння основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже здобутих знань, підвищення рівня організованості студентів тощо.

У процесі самостійної роботи студенти мають оволодіти уміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- роботу з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною, довідковою літературою;
- конспектування літературних джерел.

В план самостійної та індивідуальної роботи студента з навчальної дисципліни “Фінанси” включається:

1. виконання індивідуальної домашньої роботи згідно плану семінарських занять;
2. підготовка доповіді з обраної теми;
3. підготовка відповіді на дискусійні питання;
4. написання наукового есе (протягом 4 навчального семестру);
5. підготовка презентації (протягом 5 навчального семестру)
6. складання фінансового кросворду (протягом 4 навчального семестру)

Індивідуальна домашня робота виконується та здається викладачу у день проведення семінарського заняття з відповідної теми. Виконання домашньої роботи є обов’язковим за всіма темами семінарських занять.

Для підвищення рейтингових балів студент за власним бажанням може підготувати письмово власні роздуми на обрані 2 дискусійні питання, та доповідь.

Протягом навчального семестру студент готує доповідь за однією з обраних тем, що наведені у плані самостійної роботи. З підготовленою доповіддю студент виступає на семінарському занятті відповідно до обраної тематики. Час доповіді – 5-10 хвилин. Доповідь має ґрунтуватися на матеріалах наукових джерел та періодичних видань, бути відповідною сучасному фінансовому стану обраної сфери та мати практичне значення.

Для успішного виконання домашньої роботи, підготовки доповіді, роздумів на дискусійні питання та написання есе значну частину часу студент виділяє для роботи в бібліотеці. Для роботи у провідних бібліотеках Києва треба знати їхню структуру, спеціалізацію окремих підрозділів, уміти користуватися різноманітними каталогами, правильно заповнювати бланки на літературу тощо.

Відібрана для самостійного опрацювання література може бути різною як за обсягом наукових даних, так і за характером їхнього викладу. Потрібно відібрати необхідний для опрацювання матеріал (розділи, підрозділи тощо), а також розсортувати його за важливістю (що для детального вивчення, а що для ознайомчого читання). У процесі роботи з літературою корисно робити виписки найважливіших думок, формулювань, окремих висловів на окремих аркушах паперу із зазначенням автора, джерела, сторінок і абзаців. Для кращого засвоєння матеріалу, розвитку творчого мислення основний зміст прочитаного доцільно формулювати у вигляді тез.

Майбутній фахівець повинен досить вправно користуватися персональним комп'ютером. Робота з матеріалами Інтернету надає можливість отримувати найновішу інформацію з різних сфер життя нашої держави.

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ ЯК ПІЗНАННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСІВ

Рекомендована література:

[1, 7, 63, 68, 70, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Дати визначення термінів: фінанси, гроші, кредит, ціна, заробітна плата, валовий внутрішній продукт.
2. Побудувати структурно-логічну схему історичного розвитку фінансів.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

1. Підвищення ролі фінансів в умовах переходу до ринкової економіки.
2. Форми фінансового забезпечення: державне фінансування, кредитування, самофінансування.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Що на вашу думку зараз стримує розвиток виробничої сфери?
2. Причини появи тіньового сектора економіки та напрямки подолання такого явища
3. Як ви оцінюєте сучасну систему фінансового розподілу та перерозподілу ВВП. Назвіть наслідки такого розподілу.
4. Аналіз різних тверджень щодо функцій фінансів і позицій функціонування фінансових відносин в умовах ринкової економіки.
5. Оцінка позитивних та негативних сторін наявності тіньового сектора економіки для всіх суб'єктів фінансових відносин.

ТЕМА 2,3. ГЕНЕЗИС ТА ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСІВ. РОЗВИТОК ФІНАНСОВОЇ НАУКИ

Рекомендована література

[7, 51, 63, 68, 69, 72, 73, 74, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Характеристика основних етапів розвитку фінансової науки.
2. Надати характеристику основних постулатів робіт українських та російських науковців

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

Монетаризм: передумови виникнення та основні постулати, сучасний монетаризм.

Дискусійні питання для власної оцінки:

4. Чому фінансовій теорії відводиться центральне місце у системі фінансових наукових знань?
5. Які особливості розвитку фінансової науки на різних історичних етапах?

ТЕМА 4. ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Рекомендована література

[7, 13, 14, 18, 51, 63, 68, 69, 72, 73, 74, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Користуючись літературними джерелами, дайте характеристику фінансової системи однієї із зарубіжних країн.
2. Грошові реформи, їх призначення і економічна суть.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

1. Становлення фінансової системи України за роки незалежності.
2. Правове забезпечення функціонування фінансової системи держави.
3. Порівняльна характеристика органів управління державними фінансами в Україні.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Дайте оцінку ефективності структури органів управління фінансовою системою України та пропозиції щодо її удосконалення.
2. В умовах переходу до ринкових відносин чи варто зменшувати роль держави в управлінні економікою. Обґрунтуйте свою відповідь.

ТЕМА 5. ФІНАНСОВЕ ПРАВО І ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА

Рекомендована література

[53, 63, 68, 72, 73, 74, 85, 86, 90, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Методи впливу фінансової політики на досягнення стабілізації та економічного зростання в Україні.
2. Сутність фінансової кризи та шляхи її подолання.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

1. Як забезпечити фінансову стабільність у державі?
2. Бюджетно-податкова політика в Україні протягом 1991-2011 рр.
3. Грошово-кредитна політика в Україні протягом 1991-2011 рр.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Який тип фінансової політики реалізується зараз в Україні. Які ознаки вказують на це?
2. Позитивні та негативні явища у фінансовій політиці України, причини їх виникнення та можливі варіанти щодо їх недопущення та подолання.
3. Які наслідки для суб'єктів фінансових відносин має ревальвація (девальвація) гривні, яку проводить НБУ?
4. Економіка знаходиться у кризовому стані: спад виробництва, високий рівень безробіття та низькі доходи населення. Які дії стосовно бюджетної політики держави повинен прийняти Уряд?

ТЕМА 6. ПОДАТКИ. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Рекомендована література

[14, 55, 63, 69, 71, 72, 73, 74, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Прибуткове оподаткування громадян.
2. Принципи оподаткування.
3. Податковий менеджмент на підприємстві.
4. Акцизний збір: сутність, порядок визначення і сплати до бюджету.

5. Призначення мита. Єдиний митний тариф.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

1. Необхідність та шляхи реформування податкової системи України.
2. Становлення та розвиток податкової системи незалежної України.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Наукові основи побудови податкової системи держави. Чи враховані податкові концепції видатних економістів у процесі побудови податкової системи України на сучасному етапі?
2. Дайте характеристику позитивних та негативних сторін прямих та непрямих податків
3. Охарактеризуйте вплив ПДВ на доходи населення, інфляційні процеси та стан економіки.
4. Дайте оцінку існуючого в Україні співвідношення прямих та непрямих податків. Як це впливає на розвиток економіки.

ТЕМА 7. БЮДЖЕТ. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Рекомендована література

[2, 3, 4, 11, 12, 35, 42, 63, 64, 65, 67, 70, 72, 73, 74, 94, 95, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Бюджетний механізм, його складові елементи.
2. Основні напрямки реформування бюджетної системи України.
3. Основи державного фінансового контролю в бюджетній сфері.
4. Бюджетні методи регулювання економіки.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

1. Охарактеризувати бюджетну систему України у порівнянні з бюджетною системою будь-якої зарубіжної країни.
2. Сутність міжбюджетних відносин та їх основні форми.
3. Основи бюджетного устрою в різних типах держав.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Які на вашу думку існують недоліки у передбаченій Бюджетним кодексом процедурі прийняття бюджету?
2. Дайте оцінку ефективності бюджетної політики Уряду України.
3. Обґрунтуйте вашу пропозицію стосовно того, яку концепцію побудови бюджету необхідно застосовувати в Україні на сучасному етапі.

ТЕМА 8. ДЕФЦИТ БЮДЖЕТУ. ДОХОДИ І ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Рекомендована література

[2, 3, 4, 11, 12, 35, 42, 63, 64, 65, 67, 70, 72, 73, 74, 94, 95, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Програмно-цільовий метод фінансування бюджету.
2. Роль місцевих бюджетів в соціально-економічному розвитку регіонів.
3. Бюджетне фінансування соціальних гарантій населення.
4. Бюджетні видатки на підтримку галузей економіки.

Самостійна робота студентів: підготувати доповідь на тему:

1. Аналіз виконання Державного бюджету України за доходами і видатками у звітному році.
2. Динаміка бюджетного дефіциту в Україні протягом останніх 5 років

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Охарактеризуйте джерела покриття в Україні бюджетного дефіциту і дайте оцінку ефективності їх застосування.
2. Можливі шляхи зменшення дефіциту бюджету в Україні
3. Оцініть можливість зміцнення доходної бази бюджетної системи України на сучасному етапі.

ТЕМА 9. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ

Рекомендована література

[1, 41, 51, 63, 72, 73, 74, 78, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Ефективність державних кредитних операцій.
2. Облігаційні та безоблігаційні державні позики.

Самостійна робота студентів: підготувати доповідь на тему:

1. Динаміка бюджетних видатків на обслуговування та погашення державного боргу у 2000-2011 рр.
2. Боргова політика України

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Як впливає на економіку країни наявність державного боргу. Чи є таке явище загрозливим для економіки країни?
2. Основні причини виникнення державного боргу в Україні та заходи щодо його зменшення.
3. Державний кредит. Проблеми внутрішнього та зовнішнього боргів.

ТЕМА 10. МІСЦЕВІ ФІНАНСИ. БЮДЖЕТНИЙ ФЕДЕРАЛІЗМ ТА ФІНАНСОВЕ ВИРІВНЮВАННЯ

Рекомендована література

[16, 37, 63, 72, 73, 74, 78, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Світовий досвід організації місцевих фінансів.
2. Правове регулювання місцевих фінансів.
3. Моделі організації міжбюджетних відносин.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

1. Зміцнення фінансів місцевих органів влади і регіональна соціальна політика.
2. Фінансові проблеми місцевих органів влади в Україні.
3. Бюджетні повноваження місцевих органів самоврядування та їх виконавчих органів.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Охарактеризуйте наслідки збільшення фінансової самостійності регіонів (зростання ролі місцевих фінансів).

2. Оцінка можливих підходів до вирішення питання про підвищення ролі й значення бюджетних відносин у зміцненні економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань.

ТЕМА 11. СОЦІАЛЬНІ ПОЗАБЮДЖЕТНІ ФОНДИ

Рекомендована література

[1, 15, 17, 62, 63, 72, 73, 74, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Досвід зарубіжних країн в організації державних позабюджетних фондів.
2. Роль державного соціального страхування в економічній системі держави.
3. Становлення та розвиток системи державного соціального страхування в Україні.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

1. Формування і використання фінансових ресурсів фондів державного соціального страхування в Україні (на прикладі одного фонду) за останні 5 роки.
2. Недержавне пенсійне страхування в Україні.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Як на вашу думку вплине на доходи населення та економіку в цілому сучасна соціальна політика Уряду України?

2. Опишіть які наслідки для економіки країни в цілому та для населення зокрема матиме збільшення державою соціальних виплат населенню за різними сценаріями розвитку.

ТЕМА 12. ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Рекомендована література

[1, 10, 29, 30, 50, 63, 72, 73, 74, 80, 81, 84, 93, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Фінансове планування на підприємстві.
2. Фінансовий ліверідж.
3. Власний капітал підприємства, його структура, функції та значення.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

1. Сутність приватизації та її проблеми в Україні.
2. Формування та розподіл прибутку підприємства.
3. Процедура отримання підприємством кредиту в комерційному банку.
4. Управління державними корпоративними правами.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Які дії ви вважаєте за необхідно здійснити, якщо бажаєте збільшити прибутковість власного підприємства?
2. Які на Вашу думку існують перспективи розвитку в Україні малого бізнесу? Чи достатньою Ви вважаєте організаційно-правову та економічну підтримку цієї діяльності? На скільки фінансові інструменти і важелі сприяють поширенню форм малого бізнесу?

3. Дайте оцінку фінансової забезпеченості підприємств в Україні.

ТЕМА 13. ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Рекомендована література

[1, 9, 31, 32, 33, 34, 54, 63, 72, 73, 74, 96, 98]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Шляхи підвищення доходів населення України
2. Інструменти впливу держави на структуру та обсяги фінансових ресурсів населення.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

Аналіз структури фінансів домогосподарств України у поточному році

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Що на сьогодні необхідно змінити в системі фінансового розподілу для підвищення добробуту населення.?
2. Як на вашу думку підвищити вплив фінансів населення на економіку країни?

ТЕМА 14. СТРАХУВАННЯ І СТРАХОВИЙ РИНОК

Рекомендована література

[1, 14, 48, 49, 60, 63, 72, 73, 74, 78, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Функції страхування.
2. Організаційно-правові форми страхових компаній.
3. Державне регулювання страхового ринку.
3. Сутність та організація перестраховання.

Самостійна робота студентів: підготувати доповідь на тему:

Проаналізувати розвиток страхового ринку в Україні.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Дайте оцінку стану розвитку страхового ринку в Україні та назвіть причини такого стану.
2. Що на Вашу думку може дати поштовх для розвитку страхування в Україні.

ТЕМА 15. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Рекомендована література

[1, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 40, 56, 59, 63, 72, 73, 74, 78, 91, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Роль кредиту в активізації інвестиційної діяльності.
2. Банківська система України, становлення та шляхи розвитку.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

1. Становлення та розвиток ринку цінних паперів в Україні.
2. Національний банк України та його діяльність.

3. Державне регулювання фінансового ринку.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Охарактеризуйте сучасний стан розвитку фінансового ринку в Україні
2. Визначте можливі варіанти підвищення ефективності функціонування ринку цінних паперів в Україні та його ролі в регулюванні ринкових відносин.

ТЕМА 16 ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Рекомендована література

[63, 72, 73, 74, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Особливості фінансового менеджменту, пов'язані з формою власності й сферою здійснення бізнесу.
2. Прийоми фінансового менеджменту та їх характеристика.
3. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі підприємства.
4. Методи фінансового менеджменту.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

1. Системи забезпечення механізму фінансового менеджменту.
2. Формування та використання системи інформаційного забезпечення як складової механізму фінансового менеджменту.
3. Зовнішнє і внутрішнє середовище організації та форми їх впливу на фінансові рішення.

Дискусійні питання для власної оцінки:

4. Яке місце фінансової стратегії у загальній стратегії розвитку підприємства?
5. У чому полягає сутність стратегічного фінансового менеджменту?

ТЕМА 17. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ

Рекомендована література

[1, 5, 36, 38, 45, 63, 72, 73, 74, 78, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Формування та використання коштів бюджету ООН.
2. Формування і використання бюджету Європейського Союзу.
3. Міжнародний валютний фонд: значення та напрями діяльності.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

Проблеми входження України до Європейського Союзу.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Як на вашу думку впливає на фінансову ситуацію в Україні вступ у ВТО?
2. Участь України у міжнародних організаціях та міжнародних фінансових інститутах: проблеми взаємодії та перспективи розвитку.

ТЕМА 18. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Рекомендована література

[27, 28, 46, 61, 63, 66, 72, 73, 74, 89, 92, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

1. Основні складові національної безпеки.
2. Внутрішні і зовнішні фактори, які визначають стан фінансової безпеки держави.
3. Національні економічні інтереси. Приклад пріоритетних національних інтересів в економічній і фінансовій сферах.
4. Загрози економічній безпеці держави. Їх класифікація.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

1. Становлення і розвиток правового регламентування економічної безпеки в Україні.
2. Характеристика індикаторів оцінки стану фінансової безпеки України.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Чи доцільно у структурі фінансової безпеки держави виділяти такі складові: фінансова безпека людини (громадянина), фінансова безпека підприємства, фінансова безпека регіону?
2. Назвіть внутрішні загрози фінансовій безпеці держави. З якими процесами пов'язані зовнішні виклики фінансовій безпеці держави? Спробуйте класифікувати загрози фінансовій безпеці держави на потенційні та реальні.
3. Назвіть пріоритетні національні інтереси у фінансовій сфері та охарактеризуйте принципи, завдання та механізми забезпечення цих життєво важливих інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз.

ТЕМА 19. ФІНАНСИ КРАЇН ІЗ РОЗВИНЕНОЮ РИНКОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Рекомендована література

[48, 58, 63, 72, 73, 74, 82, 96]

Навчальні завдання для індивідуальної домашньої роботи:

Особливість Японської фінансової моделі.

Самостійна робота студентів: підготувати доповіді за такими темами:

Розкрийте еволюцію ролі держави та вкажіть основні причини зростання обсягів державних фінансів у ХХ ст.

Дискусійні питання для власної оцінки:

1. Дайте оцінку впливу фінансового стану країн з розвинутою економікою на світову фінансову систему та фінансовий розвиток інших країн

Методичні рекомендації до виконання ІНДЗ

Один з елементів індивідуальної роботи студентів протягом 4 семестру є написання наукових есе з тематики Модулів 1 – 2. З представленого переліку тематики студент обирає одну тему. Протягом 5 навчального семестру студенти готують групою з 3-4 студентів презентацію з наведеного переліку.

Як форма індивідуальної роботи **наукове есе** є різновидом індивідуального творчого дослідження, в якому в стислому вигляді висвітлюється сутність проблеми або дається наукова порівняльна характеристика явищ, категорій, теорій тощо. *Причому, найважливішим у науковому есе є формулювання власної позиції, оцінки, шляхів вирішення проблеми тощо.*

Тексту есе передує простий план, що має здебільшого три пункти. В першому пункті стисло подається теоретична інформація щодо обраної теми есе, у другому – аналіз обраної проблематики, третій розділ повинен містити власні висновки та пропозиції автора щодо обраного, дослідження, викладення власного погляду на вирішення проблеми. Зміст роботи треба викладати стимуло, лаконічно, не припускаючись повторень та відступів від теми. Текст не повинен містити скорочень.

Обсяг наукового есе становить 4,5 – 5,0 аркушів тексту на папері формату А4. В друкованому варіанті на одній сторінці тексту міститься до 30 рядків по 68-70 знаків кожному. Для цього зазвичай використовується шрифт Times New Roman розміру 14 та міжрядовий інтервал значенням 1,5. Якщо текст написаний від руки власноруч, то обсяг роботи збільшується в 1,5 – 2,0 рази в залежності від індивідуальних особливостей написання.

В кінці есе подається список літературних джерел (10 найменувань орієнтовно), які були використані для написання роботи. Літературні джерела студент обирає самостійно. Роботу із літературою потрібно починати із складання повного переліку книг, статей, нормативних документів з обов'язковим посиланням на джерело.

Наукове есе подається викладачу у заздалегідь визначний термін, але не пізніше після проведення семінару з останньої теми модуля. Якщо есе подане із запізненням, то за кожен день після встановленого строку з оцінки за роботу знімається один бал. Після 10 днів запізнення есе не приймаються. Якщо студент не зміг вчасно підготувати есе з поважних обставин, це питання вирішується викладачем із кожним персонально.

Теми есе обираються студентами власноруч після першої лекції кожного з модулів. *В межах академічної групи теми не повинні дублюватися, що регулюється старостою академічної групи.* Найкращі наукові есе рекомендуються викладачем для доповіді на наукових конференціях, подання на конкурси, гранди, тощо

ПЕРЕЛІК ТЕМ НАУКОВИХ ЕСЕ

1. Роль оподаткування в розшаруванні за рівнем доходів населення і зниженні життєвих стандартів.
2. Причини виникнення і закономірності розширення тіньової економіки в Україні.
3. Роль первинних доходів у формуванні доходів і витрат кінцевого споживання і їх вплив на розвиток економіки.
4. Розбіжності інтересів суб'єктів суспільних відносин і роль їх подолання для розвитку економіки.
5. Податкова система України: стан та перспективи розвитку.
6. Податкова політика України на сучасному етапі.
7. Оцінка податкового законодавства України.
8. Вплив податкової системи на первинні доходи суб'єктів економіки.
9. Роль податкової складової в доходах підприємства як мотиваційний чинник приховування результатів діяльності.
10. Характеристика податкового навантаження на суб'єктів економіки і показники його визначення.
11. Співвідношення прямого і непрямого оподаткування і його вплив на платоспроможний попит і показники виробництва.
12. Проблеми акцизного оподаткування підприємств.
13. Впри прибуткового оподаткування на заощадження населення.
14. Податкові системи зарубіжних країн.

15. Еволюція форм оподаткування.
16. Оборотні податки (з реалізації, з продажу, ПДВ), практика їх застосування в різних країнах і наслідки дії.
17. Легальні і нелегальні способи ухилення від сплати податків.
18. Проблеми наповнення доходної частини бюджету та методи їх розв'язання.
19. Джерела формування доходної частини бюджету України і методи їх розширення.
20. Обґрунтування концепції побудови бюджету на наступний рік.
21. Оцінка використання бюджету поточного року та ефективності використання коштів за статтями витрат.
22. Концепції бюджетної політики та досвід їх застосування в світовій практиці.
23. Бюджетний дефіцит: сутність, умови існування, методи подолання та вплив на розвиток економіки.
24. Можливості фінансів у розв'язанні проблем соціально-економічного розвитку суспільства.
25. Роль фінансової системи у забезпеченні фінансової стабільності країни.
26. Ресурсозбереження як засіб розширеного відтворення фінансових ресурсів і методи його забезпечення.
27. Місцеві податки і збори, їх роль у формуванні місцевих бюджетів.
28. Проблеми вдосконалення місцевого оподаткування в Україні.
29. Структурна перебудова економіки України і роль фінансів у її забезпеченні.
30. Економічні ознаки і методи забезпечення фінансового оздоровлення економіки України.
31. Роль законодавства у формуванні схем відмивання грошей.

Методичні рекомендації до виконання презентацій

Робота виконується протягом курсу після опанування відповідної теми на лекційних та семінарських заняттях. Презентацію виконує група з 3-4 студентів залежно від розміру групи та демонструє на спеціально відведеному для відповідної теми семінарському занятті. Тема презентації та склад груп визначається на перших 2-х лекційних заняттях та подається викладачеві.

Презентація має дослідницький характер та будується на базі теоретичних знань з теми та опрацюванні актуальних нормативних та аналітичних документів, матеріалах спеціалізованих періодичних видань. Слайди мають містити інформацію у вигляді графіків, діаграм, схем, сформованих переліків та класифікацій. Текстова частина презентації не розміщується на слайдах, а подається окремо у вигляді виступу доповідачів.

Данні, що використовуються у презентації мають містити посилання на джерело інформації та список використаних джерел у останньому слайді. Перший слайд містить тему та виконавців, другий – зміст презентації. Слайди необхідно формувати таким чином, щоб інформацію, яку вони містять було легко сприймати глядачу (відсутність великих таблиць, розрив таблиці на декілька слайдів, дрібний текст, колір та шрифт тексту, велика кількість додаткових зображень). Обсяг презентації – до 15 слайдів

При представленні презентації в аудиторії візуальна частина та доповідь мають бути синхронізовані: текст доповідача пояснює та розкриває інформацію слайду.

Обов'язкові висновки команди щодо теми, яку вони досліджували.

Робота оцінюється єдиною оцінкою для всієї команди по 15 бальній шкалі.

ТЕМИ ДЛЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ

1. Склад та структура доходів та видатків бюджету в Україні
2. Бюджетний дефіцит: поняття, види, динаміка та причини виникнення в Україні
3. Державний борг. Стан та динаміка державного боргу в Україні
4. Суть та структура місцевих фінансів в Україні.
5. Недержавне пенсійне страхування в Україні
6. Процедура отримання підприємством кредиту в комерційному банку.
7. Аналіз структури фінансів домогосподарств України у поточному році
8. Страховий ринок в Україні. Динаміка та перспективи
9. Становлення та розвиток ринку цінних паперів в Україні.
10. Форекс, торгівля фінансовими інструментами
11. Фінансові рішення: концепції формування та прийняття рішень, практика їх застосування
12. Світові фінансові ринки.
13. Міжнародні фінансові інститути. Основні напрямки їх діяльності.
14. Оцінка стану фінансової безпеки України.

Складання тематичного фінансового кросворду

Одією із складових роботи студента протягом семестра є складання тематичного фінансового кросворду. Тематичний фінансовий кросворд складається із 10 і більше термінів з однієї будь-якої теми дисципліни «Фінанси». Кросворд складається або індивідуально або 2 студентами, у цьому другому випадку він має містити більше 20 термінів.

Слова в кросворд мають бути вписані без скорочувань, абрєвіатури та ін. Терміни, які використовуються у кросворді повинні відповідати програмі курсу «Фінанси». Не допускається використання термінів з інших курсів (юридичні терміни, бухгалтерські, терміни економічної теорії або макроекономіки та ін.).

Кросворд має бути компактним і відповідати основному правилу складання кросвордів – слова можуть перетинатися, але не можуть мати суміжних клітин. вписування терміну в кросворд має починатися з клітини, що містить номер питання.

Відповіді на питання кросворду мають бути зашифровані у вигляді повних визначень, питання сформульовані стисло, але зрозуміло, не містити неоднозначного тлумачення.

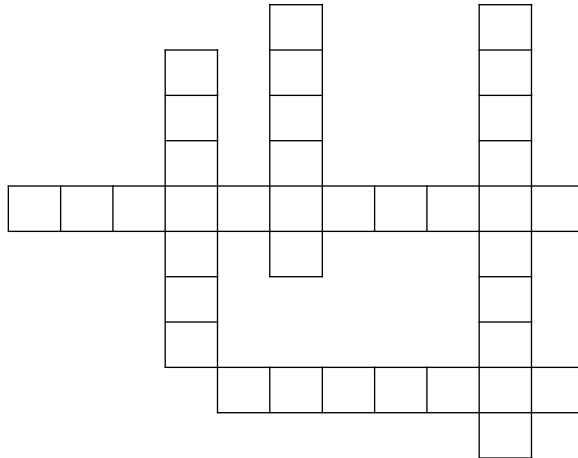
Кросворд написаний від руки або набраний на комп'ютері, здається викладачеві у день проведення семінару з даної теми. Обрані викладачем кросворди розглядаються в аудиторії всією групою.

Кросворд має мати охайну форму та складатися з наступних розділів:

- 1 – пусті клітинки для вписування слів з нумерацією;
- 2 – перелік питань (визначень) для кожного слова;
- 3 – перелік правильних відповідей;
- 4 – списак використаної літератури.

Перелік правильних відповідей може бути виділено окремим пунктом, а може бути розписаний біля переліку питань до кожного слова, в дужках. (див. приклад)

Приклад складання тематичного фінансового кросворду

1. Процес поступового перенесення вартості основних виробничих фондів і нематеріальних активів з урахуванням витрат на їх придбання, виготовлення або поліпшення. (*амортизація*)

2. Податки, що встановлюються в цінах товарів і послуг та розмір яких для окремого платника прямо не залежить від його доходів. (*непрямі*)

3. Державний борг, що включає суму заборгованості без урахування плати за користування кредитом. (*чистий*)

4. Доходи, які повністю або на основі фіксованого відсотка у довготривалій період надходять до відповідного місцевого бюджету. (*закріплені*)

5. Страхування, об'єктом якого виступає здоров'я громадян. (*медичне*)

Відповіді

1. Амортизація; 2. Непрямі; 3. Чистий; 4. Закріплені 5. Медичне

7. ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ “ФІНАНСИ”

1. Сутність фінансів, їх функції.
2. Предмет науки фінанси
3. Економічні передумови виникнення та розвитку фінансів.
4. Характеристика суб'єктів фінансових відносин та їх інтересів
5. Об'єкти і суб'єкти фінансових відносин.
6. Сутність роль та призначення фінансів.
7. Характерні ознаки фінансових відносин.
8. Моделі фінансових відносин
9. Поняття фінансової системи та її складові елементи.
10. Характеристика сфер та ланок фінансової системи.
11. Система управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління.
12. Функції та завдання Державної податкової служби України.
13. Основні функції та завдання Національного банку України
14. Структура та функції Міністерства фінансів України.
15. Функції та завдання Рахункової палати України.
16. Завдання та функції Державної казначейської служби України
17. Контрольно-ревізійна служба України.
18. Сутність фінансової політики та її складові.
19. Мета та завдання фінансової політики держави.
20. Характеристика типів фінансової політики.
21. Характеристика видів фінансової політики.
22. Характеристика видів, форм і методів фінансового контролю
23. Стратегія і тактика фінансової політики.
24. Основні напрямки та методи реалізації фінансової політики.
25. Фінансове планування: сутність, методи, принципи, завдання.
26. Суть значення та необхідність фінансового контролю.
27. Фінансовий механізм, його складові елементи.

28. Сутність і функції податків.
29. Необхідність виникнення та розвиток податків
30. Характерні ознаки податків
31. Елементи системи оподаткування.
32. Класифікація податків.
33. Принципи побудови податкової системи.
34. Характеристика форм оподаткування.
35. Характеристика основних прямих податків.
36. Характеристика основних непрямих податків.
37. Сутність податкової системи, основні вимоги до її побудови.
38. Характеристика місцевих податків і зборів.
39. Характеристика податкової системи України
40. Бюджет, його сутність на необхідність. Характерні ознаки бюджету.
41. Функції бюджету.
42. Принципи побудови бюджетної системи.
43. Бюджетний устрій.
44. Структура бюджетної системи України
45. Характеристика доходів державного бюджету.
46. Поняття бюджетної класифікації, її склад.
47. Склад та структура видатків бюджету.
48. Джерела і методи формування доходів бюджету.
49. Характеристика основних стадій бюджетного процесу.
50. Характеристика бюджетного дефіциту.
51. Причини виникнення та заходи зменшення бюджетного дефіциту.
52. Економічна сутність та об'єктивна необхідність державного кредиту
53. Характеристика форм державного кредиту.
54. Класифікація державних позик.
55. Поняття державного боргу, його обслуговування.

56. Причини виникнення і зростання державного боргу.
57. Джерела погашення державного боргу
58. Характеристика структури державного боргу.
59. Управління державним боргом.
60. Сутність, роль та структура місцевих фінансів
61. Сутність та призначення міжбюджетних відносин.
62. Методи реалізації міжбюджетних відносин.
63. Місцеві бюджети, їх роль в забезпеченні адміністративно-територіальних формувань.
64. Характеристика місцевих фінансів та їх призначення.
65. Фонди цільового призначення, їх характеристика та порядок утворення.
66. Пенсійний фонд України, проблеми його фінансування.
67. Сутність та функції фінансів підприємств.
68. Характеристика методів організації фінансової діяльності підприємств.
69. Принципи організації фінансів комерційних структур.
70. Джерела утворення фінансових ресурсів підприємства.
71. Класифікація фінансових ресурсів підприємства.
72. Схема руху грошових коштів на підприємстві та характеристика фінансових ресурсів.
73. Структура фінансових відносин підприємства.
74. Класифікація доходів підприємств
75. Класифікація витрат підприємств.
76. Характеристика факторів, що впливають на фінансовий результат діяльності підприємства.
77. Фінансові результати діяльності підприємств.
78. Порядок утворення та напрями використання прибутку підприємств.
79. Формування і розподіл прибутку підприємств.

80. Особливості організації і функціонування фінансів підприємств різних форм власності.
81. Фінансове забезпечення функціонування та відтворення основних фондів.
82. Фінансові аспекти формування і використання обігових коштів.
83. Фінансова діяльність підприємства. Зміст і організація фінансової роботи
84. Сутність та особливості фінансів домогосподарств
85. Основні показники доходів населення.
86. Характеристика доходів домогосподарств
87. Структура витратної частини бюджету домогосподарств.
88. Сутність та призначення фінансового ринку.
89. Структура фінансового ринку
90. Характеристика основних операцій на фінансовому ринку.
91. Сутність та структура ринку цінних паперів.
92. Характеристика цінних паперів, що обертаються в Україні.
93. Сутність та види облігацій та акцій
94. Ринок фінансових послуг
95. Поняття, призначення та основні завдання фондової біржі.
96. Учасники фондового ринку, їх характеристика.
97. Суть, роль та економічна значимість страхування.
98. Функції страхування.
99. Характеристика суб'єктів страхових відносин.
100. Принципи страхування.
101. Форми та галузі страхування.
102. Характеристика страхового ринку.
103. Призначення та особливості сфери міжнародних фінансів
104. Міжнародні фінансові інститути: основні завдання та функції.
105. Міжнародні фінансові організації.

106. Міжнародний валютний фонд, функції і напрями його діяльності.
107. Поняття та види валютних курсів.
108. Характеристика методів валютного регулювання.
109. Сутність зовнішньоекономічної діяльності, об'єкти, суб'єкти та основні завдання.
110. Поняття фінансової безпеки держави.
111. Показники фінансової безпеки держави, їх характеристика.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Весь програмний матеріал курсу “Фінанси ”поділяється на два змістовні модулі, які представлені в навчальному плані дисципліни. Викладання основних питань згідно темам модулів та опанування їх студентами денної форми навчання включають такі складові: 1) лекції; 2) семінарські заняття; 3) виконання домашніх робіт; 4) проміжне тестування; 5) наукові есе та роздуми з дискусійних питань ;6) складання тематичного фінансового кросворду 7) підготовка доповіді. Максимальна кількість балів, які може отримати студент протягом семестру – 70. Вона складається з наступних елементів:

1) Складовою комплексної поточної оцінки знань студента є його **активність на семінарських заняттях**, яка обчислюється наступним чином:

відповідь з питань на семінарах – 0,1,2,3,4 бали;

виконання домашнього завдання – 0,1,2,3,4 бали;

змістовні доповнення під час обговорення питань семінарів – 0,5 1 та 2 бали.

2) Другою складовою поточної комплексної оцінки є **складання проміжних тестів**, які проводяться по завершенню вивчення модулів 1 і 2. По кожному з них студент може отримати максимально по 10 балів. Тести проводяться або у комп'ютерному класі за спеціально розробленою

програмою, або письмово по білетах. Час і аудиторія для тестування визначаються додатково. Технологія тестування передбачає наступне: 1) викладач заздалегідь готує тестові завдання, що охоплюють програмний матеріал тем модулів. Загальну кількість тестів і задач для проведення оцінювання за певним модулем визначає викладач виходячи із специфіки навчального матеріалу, що контролюється.

Під час тестування на основі комп'ютерної програми студент методом випадкової вибірки отримує 30 тестових завдань. При письмовій формі проведення тестування складання білетів здійснює викладач на основі випадкової вибірки. Загальна кількість сформованих таким чином білетів має відповідати кількості студентів, які проходять тестування на даний час.

Після завершення тестування за комп'ютерною програмою студент безпосередньо на місці отримує оцінку, що відповідає кількості правильних відповідей. *Повторне тестування на даному занятті не проводиться. Якщо деякі студенти не були присутніми на плановому тестуванні з поважних обставин, вони мають можливість пройти тестування у додатково визначений час.* Студенти, що не з'явилися на планове тестування без поважних причин, як і ті, що не були присутніми на додатковому, матимуть нульову оцінку.

3) Третій елемент загальної оцінки становлять результати, отримані за **наукові есе та роздумів з дискусійних питань** з тематики Модулів 1 і 2. З представленого переліку тематики студент обирає одну тему з різних модулів. За виконання кожної з них він може максимально отримати по 5 балів.

4) Наступною складовою поточної оцінки знань студента є **складання тематичного фінансового кросворду**, яке оцінюється у максимально у 5 балів

5) Останнім елементом комплексної оцінки є результат за **підготовку доповіді**. Доповідь готується на семінарське заняття з теми, що обирається з

переліку до такого заняття. Максимальна кількість балів, у яку оцінюється доповідь – 10. *Протягом семестру студент може не більше однієї доповіді.*

Елементи 3-4 комплексної поточної оцінки- на вибір студента.

На останньому семінарі виводиться загальна сума балів, що складається із вищеперерахованих елементів.

Перелік робіт, що підлягають оцінці в балах при вивченні дисципліни

“Фінанси”

I семестр

Робота в семестрі - 70 балів

Підсумковий контроль - 30 балів

Види робіт	Максимальна оцінка	Кількість робіт	Максимум балів
Активність на семінарських заняттях	4	6	24
Індивідуальні домашні завдання	4	6	21
Наукове есе	10	1	10
Дискусійні питання*	5	2	10
Підготовка доповіді*	5	1	5
Залік			30

* додаткові форми роботи

II семестр

Робота в семестрі - 70 балів

Підсумковий контроль - 30 балів

Види робіт	Максимальна оцінка	Кількість робіт	Максимум балів
Активність на семінарських заняттях	3	11	33
Індивідуальні домашні завдання	2	11	22
Підготовка презентації	15	1	15
Дискусійні питання*	5	2	10
Підготовка доповіді*	5	1	5
Модульний контроль	10	1	10
ІСПИТ			30

* додаткові форми роботи

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

За результатами всіх складових здійснюється підрахунок рейтингу кожного студента у відомості встановленої форми, що є підставою для визначення кваліфікаційної оцінки за курсом «Фінанси» без складання іспиту. Іспит проводиться у письмовій формі. Завдання, які включаються до білета, мають охоплювати теми по всіх модулях, білет містить 3 теоретичні питання та тестові завдання. Завдання по білетах має формуватися виходячи з 30 бальної оцінки, в якій правильна повна відповідь за розкриття теоретичного питання 8 балів, вірний розв'язок тестових завдань оцінюється максимально у 6 балів.

Оцінка за іспит проставляється в екзаменаційну відомість, де з урахуванням рейтингової оцінки за роботу у семестрі здійснюється остаточний підрахунок індивідуальних результатів студента за дисципліною «Фінанси» і робиться відповідний запис в його залікову книжку.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> .
2. Конституція України [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755> -17
4. Василик ОД. Теорія фінансів: Підручник. – 4-те вид., доп. – К.: НІОС, 2003. – С. 416
5. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія). Навч. Посібник. –К.: Видавництво КНЕУ, 1999.
6. Опарін В.М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти). – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.
7. Романенко О.Р. Фінанси. - К.: Центр навчальної літератури, 2006.- 312 с.
8. Теорія фінансів : підручник / П.М. Леоненко ; ред. В.М. Федосова, С.І. Юрій. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 576 с.
9. Теорія фінансів : підручник / В.М. Федосов. – К. : Центр навчальної літератури, 2017. – 572 с.
10. Фінанси: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В.Ливдар- Львів: Видавництво “Простір-М”, 2018. -298с.
11. Фінанси : підручник / С. І. Юрій та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. В. М. Федосова. - К. : Знання, 2012. - 688 с
12. Фінанси: курс для фінансистів: навч. посіб. / За ред. В.І. Оспіщева. – К.: Знання, 2008. -567 с.
13. Фінанси : підручник / П.Ю Буряк, О.Б. Жихор, Б.А. Карпінський [та ін.] ; ред. д.е.н., проф. П. Ю. Буряк. – К. : Хай-Тек Прес, 2010. – 528 с.
14. Фінанси : підручник / П.Ю. Буряк, С.Д. Смолінська, Н.Б. Татарин. – К. : Хай-Тек Прес, 2010. – 392 с.

15. Фінанси: Навч. посіб. / В.С. Загорський, О.Д. Вовчак, І.Г. Благун, І.Р. Чуй. — 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2008. — 247 с.
16. Фінанси : [навч. посібник] / д.е.н., професор І. І. Пилипенко, д.е.н., професор Т. Г. Бондарук, к.е.н., доцент Л. Є. Момотюк, ст. викладач І. С. Ігнатова. — К. : 2012. — 466 с.
17. Фінанси. Навчальний посібник. / Іжевський П. Г., Кошонько О. В. Львів: «Магнолія 2006», 2013.— 373 с.
18. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І.та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. –560с.
19. Фінанси: навч. посіб. / О.Я. Стойко, Д.І. Дема; за ред. О.Я. Стойка. –К.: Алерта, 2014. –432 с.
20. Романенко, О. Р. Фінанси : підручник для ВНЗ / О.Р. Романенко ; Міністерство освіти і науки України. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 310 с.
21. Фінанси : [навч. посібник. практикум] / д.е.н., професор І. І. Пилипенко, д.е.н., професор Т. Г. Бондарук, к.е.н., доцент Л. Є. Момотюк, ст. викладач І. С. Ігнатова. — К. :, 2013. — 306 с.
22. Фінанси : навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. (для студ. спец. 6104 «Фінанси») / О. Р. Романенко, Л. П. Даниленко, Л. П. Гладченко, А. А. Славкова ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – Київ : КНЕУ, 2008. – 201 с.
23. Фінанси (для студ. спец. «Фінанси і кредит») : навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. / О. Р. Романенко, Л. П. Даниленко, Л. П. Гладченко, А. А. Славкова. — 2-ге вид. змін. та допов. — Київ : КНЕУ, 2013. — 136 с.
24. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах / [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. .2. – 609 с.

25. Фінанси для фінансистів [текст] : підручник. /О. А. Шеремет, І. В. Дем'яненко, К. В. Багацька [та ін.] За заг. ред. Т. А. Говорушко – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 612 с

26. Фінанси / д.е.н. проф. акад. АЕНУ І.І. Пилипенко, проф. акад. АЕНУ О.П. Жук.: навч. посібник. – К: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 266 с

27. Финансы: Учебник Под ред.проф. М.В.Романовского, проф. О.В.Врублевского, проф. Б.М.Сабанти.-М.:Издательство «Перспектива»; Издательство «Юрайт», 2000.-520 с.

28. Финансы: Учебник Под ред. проф. В.В.Ковалева.-М.:ПБОЮЛ М.А.Захаров, 2001.-640 с.

Допоміжна

1. Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу / <http://zakon2.rada.gov.ua>

2. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу / <http://zakon2.rada.gov.ua> .

3. Про пенсійне забезпечення: Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу / <http://zakon2.rada.gov.ua>

4. Про Рахункову палату України: Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу / <http://zakon2.rada.gov.ua>

5. Про страхування: Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу / <http://zakon2.rada.gov.ua>

6. Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу / <http://zakon2.rada.gov.ua>

7. Бабич А. М., Павлова Л. Н. Финансы Учебник. — М.: ИД, ФБК - пресс, 2000. — 760 с.

8. Базилевич В Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: Навч. посіб. – К.: Атіка, 2002.

9. Базиліюк А.В. Фінанси – К: Національна академія управління, 2004 – 192 с.
10. Бондарук Т. Г. «Місцеві фінанси» : Навч. посібник (рекомендовано Міністерством освіти і науки України) / Т.Г. Бондарук. – К. : ДП «Інформ.аналіт.агенство», 2013. – 529
11. Бюджетний менеджмент: навч. посібн. / Т. Г. Бондарук, Л. Є. Момотюк, Н. Ю. Мельничук. – НАСОА. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2016. – 890 с.
12. Василик О.Д. Державні фінанси України: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1999.
13. Гроші та кредит: [навч. посібник. практикум] / д.е.н., професор Т. Г. Бондарук, ст. викладач І. С. Ігнатова, викладач І. О. Мельничук – К. – 2018. – 176 с.
14. Загородній А.Г., Вознюк ГЛ., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2000. – 587 с.
15. Історія грошей і фінансів. Навч. Посібник. / Колесников О.В., Бойко Д.І., Коковіхіна О.О. - . – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 140 с.
16. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств / Т. О. Кізіма. - К. : Знання, 2010. - 63 с
17. Колупаєв Ю. Б. Економіка і фінанси підприємства: навч. посіб. / О. Т. Коваль, В. В. Пархоменко, Ю. Б. Колупаєв, НАСОА.- К.: ТОВ «Видавництво Консультант», 2017. – 260 с.
18. Кудряшов В.П. Фінанси.— Херсон: Олді - плюс, 2002.
19. Кучер Г.В. Управління державним боргом: Підручник. – К.: КНТЕУ, 2002. – С. 342.
20. Міжнародні фінанси: Підручник / О.І. Рогач, А.С. Філіпенко, Т.С. Шемет та ін.: За ред. О.І. Рогача. – К.: Либідь, 2003. – 784 с.

21. Меренкова Л. О. Фінанси : конспект лекцій у схемах і табл. : для студ. заоч. форми навч. / Меренкова Л. О., Калишенко В. О. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. - 80 с
22. Мозговой О.Н. Фондовый рынок Украины. –К.: ФЕНИКС, 1997.
23. Общая теория финансов: Учебник / Под ред. Л.А.Дробозиной. –М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995.
24. Управління фінансово-економічною безпекою : навч. посібник / О. А. Кириченко, С. М. Лаптев.
25. Фесенко І. А. Фінанси : навч. посіб. / Фесенко І. А., Алфьорова І. Є. ; Донбас. держ. техн. ун-т. - Алчевськ : ДонДТУ, 2012. - 334 с.
26. Фінанси. Бюджет. Податки. Національна та міжнародна термінологія. Т. 1:Еволюція національної та світової фінансової думки. Историчні портрети. Біографічні дані / [В. Д. Базилевич та ін.]. - 2010. - 621 с.
27. Фінанси. Бюджет. Податки. Національна та міжнародна термінологія. Т. 2:Терміни і категорії. Показники, методи і моделі. Бюджетні системи і реформи. Фінансові інститути. Фінансове та бюджетне законодавство / [Н. І. Атамась та ін.]. - 2010. - 647 с.
28. Фінанси. Бюджет. Податки. Національна та міжнародна термінологія. Т. 3:Податкова термінологія. Податкові системи і реформи. Податкові інститути. Податкове законодавство / [З. С. Варналій та ін.]. - 2010. - 575 с.
29. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні)[підручник] / За ред. В.О. Онищенко/ В. О. Онищенко, А. Ю. Бережна, Л. О.Птащенко, І. Б. Чичкало-Кондрацька.– К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 600 с.
30. Фінанси (теоретичні основи) / Під керівництвом і за наук. ред. М.В. Грідчиної, В.Б. Захожая. – К.: МАУП, 2002. – 280 с.
31. Фінанси України. Інституційні перетворення та напрями розвитку : [моногр.] / Акад. фін. упр. ; І. Я. Чугунов [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук,

проф., засл. діяча науки і техніки І. Я. Чугунова. - К. : [ДННУ АФУ], 2009.
- 844 с

32. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с

33. Фінанси: навч. підручник / Кремень О.І. «Центр учбової літератури» 2018. – 412с.

34. Фінанси підприємств: навч. посіб. Частина 1,2 / Зянько В. В., Фурик В.Г., Вальдшмідт І.М. – Вінниця: ВНТУ, 2016. – 306 с.

35. Фінанси підприємств [текст]: підручник / О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук К. «Центр учбової літератури» 2013. – 504с.

36. Фінанси країн Європейського Союзу: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Карлін М.І. — К., 2011. — 639 с

37. Финансы, деньги и кредит: Учебник/ Под. Ред. О.В.Соколовой.- М.:Юристь, 2000.-784 с.

38. Финансы: Сборник комплексных задач, тестов и ситуаций: Учеб. пособие/ Под ред.А.П. Вожжова.- 2-е изд., испр. и доп.- К.: Знання, 2005. - 269 с.

39. Фінанси: Ситуаційні вправи: Навч. посібник /Упоряд.: О.І.Сидоренко, П.С.Редько. – К.: Навч.-метод. центр „Консорціум із удоскон. Менеджмент-освіти в Україні”,2005.-424 с.

40. Фінансова безпека в системі забезпечення національних інтересів: проблеми та перспективи : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 квіт. 2012 р. / Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кондратюка [та ін.] ; [редкол.: Л. О. Птащенко, С. В. Онищенко]. - Полтава : ПолтНТУ, 2012. - 184 с

41. Фінансовий ринок [текст] : навч. посіб. / за ред . Павлова В. І. [В. В. Клименко, Л. М. Акімова, Л. М. Докієнко] – К. : «Центр учбової літератури», 2015. – 358 с.

42. Фінансовий менеджмент [текст] : навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 124 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://pidruchniki.ws/finansi/> - Фінанси. Бібліотека українських підручників
2. <http://zakon.nau.ua/> - українське законодавство, професійна юридична система
3. <http://www.minfin.gov.ua/> - офіційний сайт Міністерства фінансів України
4. <http://sfs.gov.ua/> - офіційний сайт Державної фіскальної служби України
5. <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/412> - бюлетені рахункової палати України
6. <https://bank.gov.ua/> - офіційний сайт Національного банку України
7. <https://www.pfu.gov.ua/> - офіційний веб портал Пенсійного фонду України
8. <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477> – офіційні данні Державної казначейської служби України по виконанню бюджету
9. <http://194.44.12.92:8080/jspui/> - доступ до репозитарію НАСАОА
10. www.nduv.gov.ua – веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського.
11. www.rada.ua – веб-сторінка Верховної ради України.
12. www.ukrstat.gov.ua – веб-сторінка Державного комітету статистики України
13. www.dpf.gov.ua – веб-сторінка Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України
14. www.uainsur.com – Український сервер страхування